

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök. december 3.

Belgrádba bevonultak csapataink.

BUDAPEST. A déli főhadiszállásról jelentik: — Öfelségéhez az ötödik hadsereg parancsnokától következő hódoló távirat érkezett:

Tulboldogan kérem császári és apostoli királyi felségedet, engedje meg, hogy dicsőséges uralkodásának hatvanhatodik évfordulóján az ötödik hadsereg leghódolatteljebb szerencsekívánatait rakhassam felséged lábai elé azon legalázatosabb jelentésemmel együtt, hogy az ötödik hadsereg csapatai ma Belgrád városát birtokba vették. Frank, gyalogsági tábornok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kedvezően alakulnak északon a harcok.

Budapest. (Hivatalos.) Nyugatgalíciai és orosz-lengyelországi arcvonalunkon általában tegnap is nyugalom volt.

Mult éjjel orosz támadást Wolbromtól északnyugatra visszautasítottunk.

Novoradomszktól nyugatra tekvő területen és Lodznál harcok kedvezően alakulnak.

Przemysl előtt oroszok utolsó kirohanásunk hatása alatt tetlenek maradtak. Több ellenséges repülő eredménytelenül dobott le bombákat.

A kárpáti hadműveletek még nincsenek befejezve.

A hír, amely csapatainknak Belgrádba való bevonulását szolt, északi hadszíntéren kimondhatatlan örömet keltett. Hóter vezérőrnagy, a vezérkarifőnök helyettese.

Visszavert orosz támadások.

BERLIN. A nagy főhadiszállásról jelentik: Kelepeoroszországból nincs újsg. Észak-Lengye országban normálisan tovább folynak harcok, Dél-Lengyel országban ellenséges támadásokat visszavertük.

Visszavonulóban van a szerb sereg.

BUDAPEST. (Hivatalos. Déli hadszíntéről): Mivel az ellenség visszavonulóban van, tegnap nem voltak nagyobb harcok. Előrekiüldött hírszerző osztagok ellenséges utóvédekre bukkantak és több száz foglyott ejtettek.

A császár ezredének sikere.

Berlin, december 2. Nagy főhadiszállás jelenti, nyugaton az ellenség kisebb előretörését visszavertük.

Argonnei erdőségben a württembergi százhuszadik gyalogezred, a császár öfelsége ezrede, erős támaszpontot elfoglalt, miközben két tisztet s mintegy háromszáz fonyi legénységet foglyul ejtett. Legjobb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nándorfehérvár meghódítása.

Arad, december 2.

Hatvanhatodik évfordulóján annak, a melyen I. Ferenc József az uralkodást megkezdte, Belgrád elfoglalását jelenti ő felségének Frank Liboriusz tábornok, az ötödik hadsereg parancsnoka. Véletlen, hogy a szerbiai előnyomulást betetőző, nagy jelentőségű esemény egybeesik az uralkodó ünnepével; de ez a véletlen megszászszorozza a katonák büszkeségét, a kiknek részük volt abban, hogy ő felségének december másodikára ezzel a ragyogó örömhírral lehessen köszöntőt küldeni. Belgrád bevétel, a mely Szerbia letörését teljessé teszi, nemcsak azoknak a katonáknak műve, akik az egykori szerb fővárosba bevonulhattak, sőt azoké se csupán, akik a város elesét közvetlenül megelőző harcokban résztvettek. Ez a diadal annak a kemény, sok önfeláldozást és sok munkát, sok bátorságot és sok ügyességet kívánó munkának eredménye, amelyet hadseregünk a hadjárat kezdete óta bámulatos mértékben végzett és tanusított. Sőt azoké sem egyedüli az érdem, akik a déli harctéren küzdhettek. Szerbia meghódításának és letörésének az értékét az adja meg, hogy az oroszok ismételt kísérletét: — Magyarországon keresztül a szerbek segítségére sietni, — sikerült keményen, az oroszok nagy kárával visszautasítani. Belgrád elesett, anélkül, hogy az orosz segítségnek csak halvány reménye pislogna Szerbiában: ez teszi a szerbekre nézve katasztrófálissá a főváros elvesztét.

Véletlen, hogy az évfordulóra esett; a hadvezetőséget aligha illethetik ellenségeink azzal a váddal, hogy hatáskeltés miatt rendezte így az eseményeket. A laikusok előtt, az itthonmaradottak nagy tömegében sokáig

volt érthetetlen, hogy Belgrádot, amelyet csak egy hid választott el tőlünk és amelyet mindenki a hadjárat első hódításának várt, oly sokáig hagyjuk a szerbek birtokában. A déli harctér eseményeinek alakulása azután lassankint kioktatott bennünket. Belgrád Szerbiának azon része nélkül, amely a szerb védelemnek legjobban előkészített és legalkalmasabb terepe volt, nem lett volna egyéb, mint az erőnek pazarlása, amelyet a város megszerzése és megtartása kívánt volna. Belgrád azonban, mint a befejező pontja a meghódított négyszögnek, amelynek alsó szélét Valjevo és Lazarovác, nyugati oldalát Szerbiának boszniai határa alkotja, Belgrád az okkupált Macsvával, — valami egész mást jelent. És Belgrád megszállása akkor, amikor a szerbek maguk is beismerik hadseregük pusztulását, méltán jelent sokkal több okot az örömré, mint amennyit Belgrád elfoglalása, mint különálló esemény jelentett volna.

És miután a véletlen ezt az uralkodó személyes ünnepére hozta: ő felségének is elégtételt jelent Belgrád elfoglalása. Az az ország, a mely éhes agyaránt fent ő felsége birodalma felé, az a nép, a mely támogatója volt a mi trónörökösünk meggyilkoltatásának, Ferenc József trónraléptének évfordulóján érzi legfájóbban az ő miatt való bűnhődést. Egy országra nézve az a legnagyobb erkölcsi csapás, ha az ország fővárosa az ellenség kezére jut. Szerbiát elérte ez, — és ezt rövid idő alatt fogja követni a másik: a mely az erejevesztett, vonagló hadsereget a megadásra, teljes győzelmi elismerésre fogja kényszeríteni.

Belga árulók

a német csapatmozdulatokról.

(Mit tudnak Londonban a flandriai készüldésről? — Lehetséges-e a japán segélycsapatok szállítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

Moravt őrnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa írja a két nagy harctéren újabban bekövetkezett eseményekről és a stratégiai helyzetéről:

— A külföldi sajtó értesülései szerint Flandriában nagy események várhatók. Óriási méretű offenzíva készül a németek részéről és ennek „tudományos metódus” szerint kidolgozott előkészületei már folyamatban is vannak. Abban a tekintetben különben Németországban nincs semmi kétség, hogy az elhalasztathatlan döntő támadást megelőző esend már nem tarthat soká. Különösen ki kell emelnünk, hogy szövetségben álló ellenfeleink nyilván föladták ezelőtt oly sokat hangoztatott tervüket, hogy az Yser vidékén és attól délre állásaikat előre tolják. Gondjuk most csak arra irányul, hogy miként védekezzenek az új német offenzíva ellen. A nagy főhadiszállás jelentései pedig azt adják tudtunkra, hogy november utolsó napjain a szövetségesek elhárított támadási kísérletein kívül jelentősebb esemény a hosszú front egyetlen pontján sem történt.

Feltűnő, hogy a londoni lapok milyen sok ujjat akarnak tudni a flandriai harcterről. Angol részről ugyilátszik pontosan megfigyelik a Belgiumban történő katonai szállításokat. Londonban számszerint föl tudják sorolni az egyes szállítmányokat, amelyek ezen vagy amazon a vasuti csomóponton átmentek; tisztában vannak a szállított csapatok minőségével és osztályával, nyilvántartják az újonnan

szállított lövegek és páncélos autók számát, egyszóval pontos értesüléseik vannak a német előkészületekről és csapatpótlásokról. Természetesen azt nem tudjuk megítélni, hogy ezek az angol értesülések megfelelnek-e a valóságnak, vagy homlokegyenest ellenkeznek azzal. Semmi esetre sincs kizárva annak a lehetősége, hogy a belga lakosságból valaki, vagy többen is híreket juttatnak el mindenről. Azonban reméljük, hogy az új belgiumi kormányzó von Bissing tábornok erős kézzel fogja eltépni a Londont és Belgiumot összekötő láthatatlan drótokat. A tengerpart mentén mindenestre megerősítették az őrségeket, hogy az időről-időre mutakozó angol hadihajókkal való jelváltásokat lehetetlenné tegyék.

A francia hadvezetőség nagy nehézségekkel küzd, mert egyidejűleg föl kell készülnie arra, hogy a német seregek újabb támadásával szemben elegendő erejű csapatokat állíthasson és csapatszállítással biztosítani kell afrikai birtokain veszélyben forgó uralmát. A kalifának szent háborúra fölhevő szava látható hatással van Marokkóban és déli Algeriában, de azonkívül Marokkó nehezen fekezhető benszülöttei között a felte és is terjed. Franciaország a háboru elején jelentékeny haderőt vont el Algeriából és Marokkóból, holott Liautay tábornok, Marokkó katonai kormányzója még a háboru kitörése előtt a csapatok számának szaporítását kívánta. Ha most Joffre generalissimus meg is próbálkozik azzal, hogy a téli hadviseléshez nem szokott afrikai benszülötteket megtámadja, legfeljebb az eddigi francia területek egyes részeinek megtartására szorítkozhat, a tartományokat teljesen visszahódítani azonban képtelen lesz.

Északkeleten az utóbbi napok jelentései szerint a német és az osztrák-magyar csapatok nem tettek nagyobb mozdulatokat.

Az eddigi harcmezőn szemközt állnak a seregek és előretörésekkel, ellentámadásokkal igyekeznek biztosítani a teret uralmát a maguk számára. A szép eredmények, a foglyok, a

zsákmányolt ágyuk és hadiszerek száma mind azt mutatják, hogy az „újabb” orosz erők nem voltak elegendők arra, hogy visszaverjenek, vagy csak támadásunkat gyöngítsék is. A legutóbbi harcokban szövetségesünk kárpáti előrenyomulását is ideértve több mint harmincezer foglyot ejtettünk.

Ismételtén kering az a hír — most a hollandi Telegraaf közölte — hogy Pétervár és Tokio közt komoly tárgyalások folynak egy japán hadseregnek a keleti harctérre küldéséről. Hasonló tartalma híradás jött már arról is, hogy Marseillebe rövid időn belül várják a japán csapatszállítmányok megérkezését. Ez az utóbbi hír mindenestre valószínűtlen. Ha valamely számottevő csapatszállítás tengeri úton folyamatban lenne, arról már lennének híreink. Az sem hihető, hogy Japán valami jelentéktlenebb segélycsapatot küldene, amelynek mindössze az a szerep juthatna, hogy belevetk az angol-francia frontba a hindu és néger segélycsapatok mellé. Katonai szempontból mérlegelve azonban a keleti harctérre küldendő nagyobb mérvű japán csapatszállítás nem tartozik a lehetőségek közé. Ha azonban erről még csak a tárgyalások folynak Pétervár és Tokio között, akkor még hosszú időbe telik az első japán hadosztály megjelenése a harctéren. És mire ez bekövetkezhetne, valószínűleg megtörtént már az orosz főerő ellen a döntés. Oroszország helyzetét pedig azontul semmiféle japán segítség nem fordíthatná kedvezőbbre, mert a manduriai vasut szállítóképesége különösen téli időben nagyon is korlátozott és épen nem alkalmas arra, hogy egész seregeket hozzon az orosz birodalom legszélső ázsiai pontjáról a legszélső európai határra.

Uj képviselő. Nagytapolcsányról jelentik: A mai képviselőválasztáson Haupt-Stummer bárót, a nemzeti munkapárt jelöltjét egyhangulag képviselővé választották.

Harcban álló emberek.

Írta: Vészi Margit.

III.

A másik jelenet Marokkóban, Casablancában történt. Ejjel a kávéház előtt ült egész Casablancában, kevés európai, temérdek arab. Egyszerre kurjongatás hallatszik s egy leírhatatlanul furcsa menet közeledik. Elöl egy magasrangu francia tiszt dübög, aranypikkelyes, térdig érő, oltó selyemből és gázból varrott szanszonett-ruhában... mellette egy szörnyű nő... mélt zeneek elgondoloi, milyen fiatal és szép és egészséges lehet az a szanszonett, aki már Franciaországból Marokkóba került!... S ez a nő a francia tiszt egyenruháját viselte s körülötte ott dülöngött a helyőrség egész tisztikara. Az arabok fekete szemei elfojtott vad gyűlölettel izottak: ez hát az a szent uniformis, melyeknek tisztelére kutyakorbáccsal kényszerítik őket mindennap! Jaj lesz Franciaországnak, ha Marokkóba eljut a török háboru híre! és el fog jutni, mert a mohamedán szolidaritás szálai sokkal szorosabbak, mint ahogyan azt mi itt északon képzeljük. Már az is forrongásba döntheti Marokkót, hogy elfoglalták a német vállalkozókat, a benszülöttek jövevőit, kik munkát és tisztességes fizetést adtak a franciák, által kizsákmányolt, spekulációkkal házaikból kiszorított araboknak s akikért ez az alapjában naiv és becsületes nép a tűzbe menne.

Es eszembe jut egy más kép. Tél volt, épen két évvel ezelőtt. Kemény, könsajtoló, igazi szentpétervári tél. A Néva partja felől jöttem az Admirális kertje mentén. Lásan, topogva, mert a befagyott pocsolyákon alig lehetett elvágódás nélkül áthaladni. Szemközt a cár téli palotája előtt egy kis csapat katona, marsirozott. Elöl ment kis pástoraipfelével a mu-

zeikus — a mi trombitásunknak megfelelő — s utána a katonák feszesen szedve a lábaikat. S akkor valami egészen furcsa, tragikomikus dolog történt. Az utolsó katona leült a földre. Nem esett el, nem tántorgott, csak épen előre vetődtek a lábai a befagyott pocsolyán és szép csendesen leült. A többiek tovább masiroztak és a nagykuemas szakállas katona ott ült egy percig egyedül a földön az Átyuska téli palotája előtt. A következő szempillantásban visszaugrott a katonák mellől valami őrmester-féle, valami megsuhant a levegőben... a kancsuka volt, a legends kancsuka... lecsapott a földön ülőre kétszer, lecsapott háromszor, azután az őrmester visszazsaladt a csapat után. S a hóban ott ülő prémkuemas katona arcát sohasem fogom elfelejteni: az egész orosz nép ült ott, ijedten és ügyefogyottan, mint egy szegény, megrugdosott állat, nevetségesen, mert nincs ereje és ügyessége, hogy felemelkedjék, bután és végtelenül szánalmasan.

Megint más vidékre visz az emlékezés aeroplanja: Málta szigetére laborul a forró, sirokkós este, az utca megélenkül, a nappal angol máza eltűnik és előkerül alóla a délvideki, olasz karakter: a poros pálmák alatt zajongó hadonászó tömeg gomolyog, a fejdíszük a fekete falditta-teknyő e vándorló szomorú koporsónak mélyén nevetnek a málta leányok és körülállják a teret, melynek közepén különös ceremónia folyik minden áldott este. Felvonul az egyik ezred zenekara, feláll a téren, mintha francia négyest készülné eljárni. Azután megszólal az angol katonák elmaradhatatlan hangszere, a szörnyű duda, puffognak a dobok és az egész társaság végtelenül komoly és szertarsákos ábrázattal a maga fenségének tudatában és érzetével eljár valami furcsa quadrille-t.

A táncot pedig egy fehér kecske vezeti, illetőleg egy fehér kecskét vezetnek ide-oda, a táncosok pedig követik. A kecske fehér, és sörényébe kis oszongók vannak belefűzve, s szarva szép ezüstösre festett. Miért? Mert ez a kecske az ezred tradíciója, s aminthogy az angol parlamentben az elnök évszázadok óta zsákon ülve elnököl, mert valami régi hagyomány így kívánja, az ezüstszarvu kecske után is évszázadok óta ott ugrál az ezred, mert valamely más hagyomány így követeli. Mikor az ezredet a transzáli háborúba vitték és partra szállításkor megöltötték, hogy a kecskét magukkal vihesse, az egész ezred szírájkkal fenyegetett, ha a drága állattól megfosztják őket. És láttam Gibraltárban egy századot gyakorlatozni hazarukkolni, s minden második katona kezében kalitka volt: hozták a század madarait. És minden angol torpedóhajónak megvannak a maga fehér egerei. Lásd sokszáz éves tradíció stb. stb.

Mindaz, amit itt elbeszélünk, részlet ha úgy tetszik, — anekdota, melyből nem lehet általános értékű igazságokat levonnunk. És mégis... gondolkozzunk csak kissé arról a láthatatlan és pókhálófinomságu fonálról, amely ezeket az apró történeteket, régi megállapításokat a jelen gigászi háborúval összefűzi. Nem igazolják-e az események ezeknek a kis történeteknek jellemző erejét?

Sedan évfordulóján a német császár ajándékkal lepte meg fővárosát: elküldötte neki a csatamezőn kivitt első ágyukat. Diszes és imponáló menetben vonult be a városba a sok orosz, belga és francia ágyu. Mikor a lepecsételt ágyuszekrényeket feltörték, ugyan mit találtak a franciákban? Sohasem fogják eltalálni! Finom esipzés, szalagos, női fehérnemű. S ha ezt halljuk, megértjük azt is, amit a cataroi öböl katonai szakértői fejcsóválva

Uj összecsapás készül a nyugati harctéren.

(Angol nyugtalanság. — Nagy csapatösszevonások. — Lesz e tengeri akció? — Olaszország szerepe.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 2.

London. A nagy angol lapok katonai munkatársai egyöntetűen azt a véleményt hangoztatják, hogy a németeknek a szövetségesek ellen Calais irányába intézendő féltelmetes támadása küszöbön áll. Erre kell következtetni azokból a nagyarányú előkészületekből, amelyeket a németek a legutóbbi napokban tettek. A Times és az Evening News a következőket írják:

Naponta óriási katonavonatok érkeznek Belgium városából és rengeteg mennyiségű csapatot árasztanak a lövészárkok legelső soraiba. Gentből 60, Brüggeből 28, Monsból 30, Maubeugeból 40, Brüsszelből 50 ilyen katonaszállító vonat indult, valamennyi északra Belgium irányában. Egész friss csapatok — köztük erős braunschweigi lovasság — vannak Dixmuiden, Ypern és Ostende körül. Rams-capellet újból bombázzák a németek. Egy német aviatikus ismételt kísérletet tett arra, hogy az angol főhadiszállást Poperingheben elpusztítsa. Szándéka ugyan nem sikerült, de a bombák, amelyeket ledobott, igen sok embert megöltek. A németek kétszáz új, 32.5 centiméteres ágyút is szállítottak északi Flandriába, azonkívül ötven páncélos autót, amelyeket Krupp-gyári mérnökök kezelnek. Zeebrüggeben Kielből odaszállított és gyorstűzelő ágyúkkal felszerelt páncélos motorcsónakok és új konstrukciójú tengeralattjárók is vannak.

Az angol sajtó rendkívül nyomott hangulatban ír ezekről a készülődésekről és egy szó sem hangzik annak lehetőségéről, hogy a szövetségesek ellenoffenzívával próbálkozhatnak.

Flottaakciók Anglia körül.

Rotterdam, december 2. A német tengeralattjáró hajóknak a csatornában indított akciója a belga tengerparton is érezteti hatását. Az angol flotta bombázza a tengerpartot. A tengeralattjárók két angol hadihajót és több kereskedelmi hajót elsüllyesztettek és ennek következtében sikerült az operációs területet egész Havreig kiterjeszteni.

Göteborg, december 2. A „Göteborgs Afton Bladet” jelenti Berlinből: Az összes londoni nagy lapok katonai munkatársai egyetértenek abban, hogy a német kelettengeri flotta akciója Anglia partjai ellen küszöbön áll. Ezt a nézetüket azzal okolják meg, hogy a Keleti tenger nemsokára befagy, ezáltal a német kelettengeri flotta felszabadul és más helyen alkalmazható.

Az angol katonai szakírók nem tartják lehetetlennek a németek partraszállását Angliában. Egyénként közülük azt követeli, hogy a kormány irgalmatlan franktireur-harcot szervezzen a német inváziós sereg ellen.

Amsterdam. A holland kormány sietve katonai intézkedéseket tesz, hogy Seeland tartományt megvédi az esetleges angol támadástól. Vli-singen és Terneuzen erőiben a legnagyobb kaliberű ágyúkat állították fel. Seeland valamennyi helyőrségét megerősítették.

Csapatösszevonások a Somme-nál.

Bécs, december 2. A Reichspost jelenti Bernből: Montdidierből jelentik, hogy a németek Atrechtnél nagy csapatokat gyűjtöttek össze, melyekhez Belgiumból is érkeztek erősítések. A Somme folyónál heves csata fog kifej-

lődni, amelyhez a franciák is nagy csapatokat vonnak össze.

A német békeponatok.

Genf, december 2. Haackel Ernő, a világ-hírű filozófus egy cikkében összefoglalja azokat a rekompenciákat, a melyeket Németországnak győzelme esetén követelnie kell. Ezek a békeponatok a következők volna:

1. Az angol zsarnokság teljes letörése, a tenger felszabadítása.
2. Belgium felosztása. Az ország nagyrésze Ostendéig és Antwerpenig a német Bundba olvasztatnék be, mint szövetséges állam. Az északi részt Hollandia kapja, a déleleti részt Luxemburg, mint német állam a Bundban.
3. Németország megkapja a britt gyarmatokat legnagyobb részét, köztük Kongó államot.
4. Franciaország észak-keleti határainak egy részét átengedi Németországnak.
5. Oroszország testéből kiszakítatik Lengyelország és Ausztra-Magyarország fennhatósága alá kerül.
6. Balti-tenger német területe visszacsatoltatik Németországhoz.
7. Finnország Svédországgal egyesülve, független királyság lesz.

Olaszország katonai előkészületei.

Róma, december 2. A hadsereg és a flotta vezérkari főnökeit tegnap Salandra miniszterelnök és Sonnino külügyminiszter fogadták és hosszabb ideig tanácskoztak velük. A tanácskozások állítólag Olaszország katonai előkészületeire vonatkoztak, amelynek különös jelentőséget azért tulajdonítanak, mert a tárgyalások alatt Olaszország összes akkreditált követi Rómában tartózkodtak.

A török főhadiszállás jelentése.

Konstantinápoly, december 2. A főhadiszállás jelenti:

Asserbejdzsán környékén folynak a harcok. Az első csapat hadifogoly, amely hat tisztből és nyolcvanhárom közlegényből áll, Trapezuntba érkezett.

Konstantinápoly, december 2. (Hivatalos.) Fezzan tartomány déli részén a szennussziak és

nem bírnak felfogni: hogyan lehetséges az, hogy a francia hajóágyúk közvetlen közelből nem voltak képesek eltávolítani a drótnélküli táviró-állomás toronymagas póznáját. De hagyjék, a pózna végre is keskeny, de hogyan lehetett elhibázniuk az öböl bejárata előtt terpeszkedő, a világító tornyot védő Punta d' Ostro erődöt, hogyan lehet az, hogy számtalan gránátjuk közül mindössze négy-öt hullott az erőd alatti sziklafalra, egy, egyelően egy a tiszt étkező tetejére, a többi pedig jobbról, balról a tengerbe. Hogyan lehetséges ez? A felelet benne rejlik egy másik apró de jellemző megfigyelésben is: a franciaországi harctér egy pontján, ahol egymással szemben földárkokba beásva küzdenek az ellentétek, olykor a déli szünet idején... mert déltől félkettőig valami ki nem mondott konvenció értelmében szünetel a harc mindenütt a világháború oszlopain, szóval olykor délen a német lövészárkokban muzsikával mulattatja társait egy pár zenebarrát katoná. S csodák-csodája, mit látnak odaát az ellenséges árkok szélén? Odaát táncolnak, még pedig katonák és nagyon rövidszoknyás, nagyon furesa külsejű, nagyon kifosztott nők.

És ha az ellenséges táborból átszökdő, magát gyerekes ügyefogyottsággal megadó, szerencsétlen muszákról hallunk, kik bambán, mosolyognak és lehetetlen naivságokat felelnek ha azt kérdezzük tőlük: tudják-e voltaképpen, hogy miért harcoltak? ha ezeket a szerencsétlen flótásokat látjuk, nem kell-e arra a szakállas, prémkueszmás, bután bámuló, megkancsukázott muszákra gondolnunk, akik egyszer kemény telen láttunk a hóban ülni, az Atyuska téli palotája előtt a fehér Néva partján?

És amikor azt halljuk, hogy a fényes angol dreadnoughtok nem mernek kimozdulni kikötőikből tengeri egyeduralmának megvédésére, amikor a neutrális országok képes folyóiratai-

ban s a kalandos utakon idejutott en'enterevűekben ott látjuk a britt csapatok partraszállásának képeit, — melyeken a fess operettenor kosztümök színpadias sátracskaikat felállítják s mindenekelőtt a — football-labdákat helyezik biztonságba, — nem kell-e, hogy a máltai esti quadrille az eszünkbe jusson: a komoly, nagyképűséggel celebrált neveltséges ceremóniák, — a külsőségeknek áldozatul vetett lényeg, — az eleven élet előtt rögtön csődöt mondó, multban bogarászó rövidlátóság?

S ha az ember gondolata átsiklik a mi szövetségesek stilusára, arra a természetes egyszerűségre, melyet csak a nagy és egészséges erő kölesönözhet, arra a magától értődő nyugalomra, amellyel a német a győzelmet várja és fogadja, — éreznünk kell, hogy a fölény, az erő, az erkölcsi súlypont a mi oldalunkon van. Az egész németéget, minden erejét a legjobban jellemzi egyetlen egy mondat. Az, amellyel a hivatalos jelentésük egyik legnehezebben és legvéresebben kiverekedett győzelmüket bejelentette:

„Die behohlene Linie ist erreicht worden“.

„A megparancsolt vonalat elértük.“ Így, egyszerűen, frázisok nélkül.

Frázisok nélkül: ezen van a hangsúly. De ha már frázis, — legyen nagystilú. Hol vannak azok a glóriás idők, amikor még a franciák frázisaikban a senie szikrái pattogtak, — a Napoleon apró kiszólásai — a vérpadon elpusztuló arisztokraták utolsó szavai egy-egy nagyszerűen megkapó aforizma volt.

Ma, — tessék elolvasni a francia lapokat micsoda szánalmas frázisok puffognak benne, — milyen förtelmesen közönséges a hangja, — milyen hig a szentimentalizmusa. A Matin egyik számában egy egészen komoly és tárgyilagos felszólítást olvastam, mely azt java-

solja, hogy a háború után citálják a hágai bíróság elé „le Kaiser“-t és „le Kronprinz“-et és ítéljék őket halálra. Ezt tárgyalják egészen komolyan, mialatt seregeik körül lassan, de biztosan szorul a vasgyűrű.

Van a „Matin“-nak egy állandó rovata, a címe: Histoires Louchantes. Apró történetek a háborúból, elemi iskolai olvasókönyv lírával, rosszhiszemű könyvprezselési zsarolással, — de alapjában hidegen megírva. Az ember szinte látja azt a parfümözött, gondorított bajszú, rafinált újságíró-csibészt, aki olinus fejével, nevetve eszeli ki és firkálja le a megható és naiv történeteket.

A francia kedélyétől, — ismételjük a mai francia kedélyétől, távol áll a szentimentalizmus és a heroikus pátoz.

Ezért hamis a hangja, ha megpróbálkozik vele, — a német világlátásban szentimentális és heroikusan patetikus volt, — s ezért rendes viszonyok között, békés időben, gyakran komikusnak és elcséplőnek, főként nem helyénvalónak hatott. De most az idők idomultak a német stilushoz, s ezért ma a német stilus megkapó, meggyőző, elragadó, szeretnivaló, — épen, mert őszinte és stilusos.

S hogy nem kételkedünk a jövőben, ezt szabad is egy kis berlini fiutól tanultam a villamos vasúton. Ott szorongtunk sokan, csupa felnőt, közöttünk csak egy öklömyi, alig hat éves kölyök. Állt ott egy karján megsebesült katoná is, atelé fordult mindenki szeretetteljes érdeklődéssel, azzal beszélt mindenki. Egy hőrhorgas idősebb uriember végre ezzel a kérdéssel fordult a katonához:

— Na és mit gondolsz, győzni fogunk?

Mire a kis fiú közbe mordul hamisítatlan berlini kiejtéssel:

— Und das wäjen se noch zu frajen? Pfui, schämen se sich!

a francia csapatok között, amelyek Largen tábornok vezetésével állottak, heves csata folyt. A szennussziak vezére Abdullah sejk életét vesztette ugyan az összecsapás alkalmával, de a szennusszi csapatoknak mégis sikerült a franciákat menekülésre kényszeríteni. A szennussziak Kanan és Vadaju vidékén is fényes győzelmeket arattak.

A zempléni orosz betörés kudarca.

(Sziibériai mongol csapatok garázdálkodtak Homonnán.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, december 2.

Homonna visszavétele után megkezdődött a Zemplénbe betört orosz sereg katasztrófája. A foglyok vallomásaiból sikerült megállapítani, hogy a Magyarországra betört orosz sereg gerince a 48. és 49. sziibériai divízió, amely tulajdonképpen részben mongol katonákból áll.

Az egész Zemplénbe betört orosz sereget a határtól néhány kilométernyire szorítottuk vissza, olyan terepre, ahol a folyton váltakozó szűk völgyek között a visszavonulás rettenetes nehézségekkel járt, ahol a seregnek elsősorban a hóval, a rettenetes hideggel és az éhséggel kell megküzdenie. A betört orosz sereg a pillanatban egyrészt a Labor, másrészt az Udva völgyében menekült a határ felé, melynek elérése a percen életét jelenti, mert a hegyek között seregeink folytonos támadásai alatt menthetetlenül el kellene pusztulnia.

A vonat, amely egy hét óta Homonna felé indul és amely csak a vasutasokat viszi a városba, ahol öt napig volt az orosz, óvatossággal siklik előre. A pályatest mentén jobbra és balra ott láthatók a háromnapos harc nyomai; gránátmarok, földtörések, lövészárkok, gyalogsági fedezékek. Az országúton, a vasútvonal mentén, sajátos népvándorlás húzódik végig Homonna felé: az elmenekült lakosok térnek vissza, ki kocsin, ki gyalog, ki autón, mindegyik meg akarja tudni a boldog, vagy a retentő valóságot, hogy mi lett a házából, a vagyonából, a jószágából. Amint a vonat begördül az állomásra, szinte rohanvást

ugrik ki belőle mindenki. Az állomás épület épületében van, az oroszok éppen csak a mozgó-könyvkereskedést tesztették ki. A Vasút-utca a pusztulásnak semmi nyoma, csak az utcán levő retentő piszok árulja el, hogy öt napig kozák lovak tanyáztak itt. A Fő-utca az uttest közepén borzasztó piszok, szemét. A gyalogjárón a feltört lakások holmija hever szerteajéjjel. Butorok, irományok, varrógépek, ágyneműk fantasztikus halomban az úton.

Az igazi pusztulás azonban a Fő-utca közepén kezdődik. Egy Pápai nevű homonnai lakos házatól kezdve tizenkilenc ház égett le. Az oroszok alaposan dolgoztak. Az egész helyiségben összesen huszonöt ház égett le. A templom és Andrassy Sándor gróf kastélya éppen maradt.

Öt napig oroszvillag Homonnán.

Egy homonnai idősebb polgár, aki nem menekült el a városból, hanem ott maradt a feleségével együtt az oroszok ötnapos uralma alatt, a következőkben mondotta el az öt nap történetét:

— Huszonharmadikán délelben menekültek el az utolsó lakók Homonnáról és délután három órákor megjelent az első kozák patrul a városban. Négyen voltak; gyorsan benyargalástak a várost, amelynek az alsó szélén három elkésett huszárral találkoztak. A kozákok a huszárokra lőttek, de nem találtak és amikor utánuk vágattak, a három huszar eltűnt a szoros felé vezető úton. Este hat óráig csend volt, akkor egyszerre orosz lovasság tánt föl ismét a városban, ahová ezután a gyalogság és a tüzérség is bevonult. A gyalogság zeneszó mellett vonult be a városba, utánuk jött körülbelül öt-hatszáz kozák. Het óra tájban egyszerre zörgetnek az ajtómon. Kinyitom. Egy magas szálás tiszt lépett be az ajtón és nyersen kérdezte:

- Maga ez a ház?
- Az enyém.
- Maga is lakik benne?
- Igen.

A tiszt nem szólt semmit, sarkon fordult és kiment. Nem is szállásoltak be hozzám a katonákat. Ki lett adva a parancs, hogy akik itt maradtak, oda nem szállásolnak be katonát, de a kik elmenekültek, azoknak a lakását mind feltörték. A tisztek az Andrassy kastélyba szállásoltak el magukat, itt volt a pa-

rancsnokság. Egész éjjel zeneszó mellett ittak és mulattak.

Huszonnegyedikén reggel kilenc órákor erős ágyuzás kezdődött Jászó felé. Ugy lát-szik, onnan támadtak a mieink. Napközben nem történt semmi, az ágyuzás tartott délután négy óráig. Este három csoport muszka tért be hozzám és kenyeret kért. Az egyik erőnek erejével fizetni is akart a kenyérért, de én nem fogadtam el a pénzt. Éjszaka a gyalogság elmasírozott Alsó Breg felé, de a trén itt maradt. Az éjszaka több ház leégett. Huszonötödikén délután a muszkák kivonultak a városból. Alig néhány katona maradt csak itt és az egész nap csendesen telt el. Ötven orosz elbujt az elvonuló sereg elől és itt maradtak, mert el akarták magukat fogatni. Másnap huszonhatodikán megint sok orosz jött a városba, a csata reggel kilenc órától este hétig tartott, az ágyuzás retentő erő volt, az ablakok folyton reszkettek. Ezen a napon mindenféle enni-valót raboltak el tőlem. Egy muszka este beállított hozzánk egy tyukkal és arra kérte a feleségemet, hogy süsse meg neki.

Huszonnyolcadikán reggel végleg kitakarodtak a muszkák a városból. Délelőtt már bevonultak a mieink és vagy 200 orosz összefogdosztak itt. Az oroszok északrafelé húzódtak vissza; rengeteg sebesültet hurcoltak magukkal; egy csomó halottat meg a mi katonáink temették el.

Raboltak az oroszok.

A sajtóhadiszállásról jelentik: Homonnáról az oroszok különösen ennivalókat és pálinkát raboltak, valamint ágyneműket és takarékot. A mieink támadásánál előfordult, hogy az oroszok a lövészárkokban a rabolt ágyneműbe burkolózva részegen aludtak. Felébredve az oroszok összetettek a kezüket és: „Matyar, gyere ide” kiáltással megadták magukat.

Hős honvédek.

Iglórol jelentik: Egy századosunk harminc főnyi honvédtartalékkal rohamra menvén, kétszázötven orosz és három tisztest elfogott. Négy honvéd két géppuskát vett el, a legénységgel és a főhadnaggal együtt. Valamennyi honvéd vitézségi érmet kapott.

— És még kérdeznem merem, milyen? Pfüj, szégyelje magát!

Hát ez igaz, még kérdeznünk sem szabad. Bizunk kell, mert bizalmunk emeli az erőnket és megvéd a végzetes hatású demoralizálódástól. Ehhez a feltétlen hithez viszont hatalmas belső erőforrással kell bírunk. S ez az erőforrás, meg kell, hogy legyen bennünk, — úgy kell, hogy legyen, hogy éppen mi, éppen ez a generáció erősebb alapu, mint minden előző, — különben nem miránk háritotta volna a világot kormányzó szent szabály a kitartás emberfeletti feladatát. A legtűrhetlenebb hidegben élő állatoknak adja a természet legmelegebb bundát, a teknősbékát nekicsapják a dühös hullámok a szikláknak, tehát védi sziklánál keményebb páncél. Nekünk kell kiállnunk a legsúlyosabb időt, amióta a világ létezik, tehát nekünk adta a természet minden bizonynyal a legazilárdabb hitet, a legerősebb szívet, a legkiegyensúlyozottabb erkölcsi alapot.

S mint ahogyan a természetben uralkodik és szabályozza a fajok fejlődését a kiválasztás, a selectio törvénye, úgy mostani életünkben is kiválasztódik a mi fajtánk java és elhull a selejtése. Valamennyik csodaszép Jókai regényben előfordul egy földalatti tó leírása. A tó voltaképpen folyékony kristály még az állapothban, de benne lappanganak kitörendő forradalmak: amint valami megzavarná nyugalomát össze-sűrűsödnek közötté. És beléhull egy apró kavics. Szörnyű dűbörgéssel, fenyegető földrengés közepett forr, habórog az egész tó és ki-jegecesedik, megkeményszik, kővé válik. Ilyen tó volt a mi monarchiánk mielőtt behullott a háboru szó szörnyű értelme. S ilyen villámgyors geológiai forradalommal jegecesedtek ki a különböző forrongó nemzetiségek, párt-állások egyetlen szilárd és megbonthatatlan köztété, melyben egygyé forr össze minden,

ami ezelőtt ellentét volt. Minden más országban a háboru eleve áldozatokat, a 70 es francia háboruban is pl. belső meghasonlást, torongást jelentett Franciaországra nézve. Minálunk a háboru eleve nyereséggel, örömdetes eseményekkel kezdődött: a nemzetiségek békéjével, ujonnan született testvériséggel és azzal a kincsekkel érő tapasztalattal, hogy a nemzetiségek hűségesen harcolnak velünk egy sorban. S ha ezt elgondoljuk és kellőképpen mérlegeljük, igazán megvigasztalódunk az olyan kis csapások felett, melyek a veszteségeink rubrikáját nem nagyon terhelik meg: hogy például László Fülöp ur eladta a hazáját és telecsapott a — legtöbbször igérő mellé angolnak.

A selectio törvénye kegyetlen. A gyenge, a férges elhull, hogy csak a legalkalmasabb, a tipikus tulajdonságok legerősebb viselője tenyessze tovább a fajt. Most nem a harcúterén esettekről beszélünk, ott sajnos, a mai harcászati technika mellett a véletlennek, a buta golyónak jutott a főszerep, ellentétben a régi korok harcúterén, melyekben az egyéni erőnek és ügyességnek aránytalanul nagyobb szerep jutott. Most a háboru ideje alatti és főként az utána következő idők alatti kitartás és erő legeg szemünk előtt, amikor az erős megmaradtát, a gyenge, könyörtelen pusztulását említiük. Ez a mi kitartásunk amolyan hidpróba ezen a hidon által visz az ut a gyönyörű jövőbe.

— Milyen lesz vajon életünk a győzelem után, milyen lesz a nagy politikai, gazdasági, művészeti fellendülés. — az ilyesmiről már babonából sem szabad hangosan beszélni, — almodjon róla kiki szent bizalommal, magának. De milyen lesz a lelkünk állapota, — el fogjuk-e valaha feledni tudni a ma borzalmait, fogunk-e még tudni nevetni szívből és gondtalanul, mint régebben, — nem fog-e mindég ott ki-

sérteni felettünk az a gondolat, hogy hátha újra visszatérnek a szörnyű háboru napjai? — az azt hiszem, nem fogjuk soha elfeledni azt, amit mostanság szenvedünk, — de ez a szenvedés lesz az a sötét háttér, amelyen ragyogva csak annál szebbnek fogjuk csodálni a jobb jelent, — s az elmúlt keserűség csak nemesebb és zamatosabbá fogja tenni az életünket, mint ahogyan a nemes ó-borok ízét nemesíti az alig érezhető keserű fanyarság. És jók leszünk. A mai jószág hullám, a mostani ellágyulás-áramlat sem mulhat el nyomtalanul felettünk. Most megtanultunk lelkünk minden atomával sajnálni, megtanultuk kezünket végighúzni elhagyott gyermekek pelyhes fejcsékéjén, megtanultuk, hogyan kell, karunkat fáradt és szenvedő katonák lábában izzó feje alá támasztani — és ezeket a szenzációkat nem felejtethetjük el soha többé. Ezek az emlékek nem fognak emlékekké válhatni, mert nem fogjuk őket egy távol múltba sülyedni hagyni: az a kéz, mely megreszkettett egyszer az elhagyott gyermek pelyhes fejcsékéjén, nem fog többé hidegen és részvétlen télettségben összekulcsolódva pihenni. Jobbak lettünk, mint voltunk és jobbak leszünk, mint vagyunk. Erősebbek, türelmesebbek és megértőbbek.

És ebben a győzedelmes háboruban — mert hiszen győznünk kell és aki ebben kételkedni merne, az gondoljon a berlini kis fiúra! — ebben a győzedelmes háboruban, melyben sok nagy gyarapodás, anyagi előny, erkölcsi dicsőség néz ránk — máris a miénk, — elvehetetlenül a miénk, egy nagyszerű, mindenért kárpótoló diadal: az a tudat, hogy erősebbek, őszintebbek, jobbak, melegebbek és hívőbbek lettünk s egy erős, őszinte, jó, meleg és hívó új Magyarországot mi vittünk vállainkon, erős és öntudatosan büszke vállainkon, fényes diadalmenetenben egy nagyszerű jövő felé.

Frank hadserege elfoglalta Belgrádot

(Az ötödik hadsereg diadala. — György herceg elmenekült a városból. — Szuronyrohammal a szerb fővárosba.)

Távirati tudósítás.

Budapest, december 2.

Frank Liboriusz gyalogsági tábornok, az ötödik hadsereg parancsnoka a királyhoz intézett táviratban jelentette be, hogy az uralkodó trónralépésének hatvanhatodik évfordulóján, december másodikán reggel megtörtént a már tönkreverés és megsemmisülés szélén álló Szerbiára mért leginkább erkölcsi jelentőségű csapás: *Belgrádot vitéz csapataink elfoglalták.* Az ötödik hadseregnek jutott az a diadal, hogy a szerb fővárost, amely hivatalosan a háboru eleje óta nem fővárosa már Szerbiának, elfoglalja. A város birtokunkban van és a megrongált zimonyi hid helyreállítása után Szerbiában harcoló csapatainkhoz egyenes összeköttetés nyílik Zimonyon, Belgrádon keresztül.

A szerb főváros elfoglalásának híre már a déli órákban eljutott a fővárosba és onnan a vidékre is, azonban a lapunk élén közölt hivatalos hiradást csak estefelé tették közzé. Ezzel egyidejűleg érkezett meg az első részletesebb hír is Belgrád elestéről:

ZIMONY. A nyugati Belgrádot tegnap este szuronyrohammal elfoglaltuk. A város többi részei ma reggel jutottak birtokunkba. Csapataink leirhatatlan lelkesedéssel vonultak be Belgrádba.

Belgrád elfoglalása nem jött váratlanul. Szabács második elfoglalása óta csapataink — mint azt a déli harctéren járt tudósítónk megírta — kettészakadtak és részben a Potiorek-főle sereggel egyesülve Valjevo felé nyomultak, részben a Száva partja mentén haladtak előre. Utolsó hivatalos hiradás szerint Obrenovácot érték volt el. Különösen rámutatott arra, hogy a déli hadiszíntéren nagyobb esemény van készülöben, az *Aradi Közlönynek* az a mai híre, hogy *Krobotin hadügyminiszter* Temesváron keresztül a déli harctérre utazott. A hadügyminiszter utazásának jelentősége ma nyilvánosságra jött: Belgrád elesett.

Belgrád első ostroma.

A Belgrád ellen folytatott hadműveletek két periódusba oszthatók. A háboru elején, nyomban a szerb hadüzenet után megindult Belgrádnál az ellenségeskedés. A szerbek a zimonyi hid elpusztítására tettek kísérletet, de ez csak részben sikerült nekik, mert a hidon át továbbra is lehetett gyalogosan közlekedni és az őszi hónapokban át átjárógattak kisebb-nagyobb erővel a komitácsik — ha nagyon megéheztek — Zimonyba és a Szerémségbe rabolni.

Még július első napjaiban megkezdtek volt dunai monitoraink Belgrád bombázását. Július 29-ére virradó éjjel megszólaltak a monitorok ágyui. A Bodrog, Temes és Szamos monitorok kifutottak a hadiszínter elé és tizenhét ágyulövet tettek Belgrád városára a Kalimegdánra. A monitorok gránátjai csakugyan felgyújtották a Kalimegdánon lévő balsezárnnyát, majd elpusztították a szerb oldalon lévő vámpületeket, a dohányraktárt és mindazokat az épületeket, amelyek alkalmas menedéket adhattak

a szerb katonáknak. Hajnalban a Dunán keresztül gyalogsági hár is indult, amelynek az volt a célja, hogy a szerbiai Duna és Száva partról elűzze a fedezékekből a szerbeket.

Résztvevett a következő napokon folytatódó belgrádi harcokban az Alkotmány gőzös is, amely aknákat kutatót a Szávában. A Kalimegdán ágyui és a monitorok lövegei napokon keresztül felelgettek egymásnak, azonban komolyabb kísérlet csapataink részéről Belgrád megtámadására és elfoglalására ekkor nem történt. Monitoraink többször elhallgattatták a szerb ágyukat, amelyek helyébe másokat szállítottak utóbb a Belgrádot védő csapatok számára. Közben természetesen mindig újabb és újabb, a szerbek által megfigyelt helyekről és ágyutendezéskül használt épületek omlottak össze különösen a Kalimegdán tájékán, míg a szerbek olykor Zimonyba küldözték át gránátjaikat.

Utban Belgrád felé a Száva partján.

November második felében, amikor Szerbia elleni offenzívánk újult erővel és most már teljes sikerre vezetően megindult, újból megkezdődött Belgrád ellen a tüzérségi akció is. November tizenötödikén estétől kezdve monitoraink teljes erővel megkezdték a Kalimegdán bombázását.

Napközben csaknem folyton dörögnek a hajóágyuk, estére pedig a reflektorok fényénél adták le lövéseiket a dunai monitorok. A bombázás harmadik napján hajnalban a Száva torkolatánál a Kalimegdán lábánál épült tüzérségi szertárba három gránát csapódott le, az épületet romba döntötte, a robbanásban pedig elpusztult az egész munició.

Már ez a siker is óriási léptekkel siettette az elhatározó harcok kezdetét. A Száva szerémségi partjáról nehéz tüzérségünk szórta gyilkos lövegeit a tulsó partra, hogy utat nyisson a diadalmasan Belgrád felé nyomuló gyalogságnak.

Szabácsnál átkelt csapataink egy része ugyanis a Száva mentén napról-napra megállás nélkül nyomultak előre a Belgrádba vezető országúton és csakhamar egészen közel jutottak a belgrádi védő sereg első nagyobb védállásához. A Száva felől ezt a szárnyat csapataink már megtámadhatták és hamarosan visszavonulásra is kényszerítették. Egymásután foglalták el csapataink Orasacot, Debrót, Novoselot, azután egy újabb lendülettel elérték Ustye Ratorin és Uzovein át Obrenovácot, ahonnan már a Száva utolsó kanyarodása után Belgrád következett.

A Belgrád felé való további előnyomulással azonban csapataink vezetősége bevárta a délibb irányban való előretörést és csak most, miután a drazenováci és konaticei győzelmes csatákkal dél felől majdnem teljesen elvágtuk Belgrádot, most indultak utolsó rohamra katonáink. A Zimonynál elhelyezett tüzérség szakadatlanul végigseperte a Belgrádtól öt-hat kilométerre lévő Banovo hegyen beásott szerb tüzérségi hadállásokat, melyek végül tegnap teljesen elhallgattak. Ezzel megért a helyzet a döntő támadásra.

A bombázás hatása Belgrádban.

Az ágyulövések igen sok kárt okoztak Belgrádban. Nagyon sok épület teljesen rombadólt, a Száva és Duna partján ugyyszólván

egyetlen ép ház nincs és olyan nincs, amelynek legalább az ablakai nem törtek volna be. A lecsapó gránátok nyomában gyakran keletkezett tűzvész is, igen sok ház, köztük gyárak is, kigyulladtak, Belgrádon nagyon meglátszik a pusztulás. Néhány héttel ezelőtt Belgrádban járt Péter király és sirva fakadt, látva a szörnyű pusztulás képét. A város különben meglehetősen kihalt volt már. A százezer lakosból talán tizenöt-huszezer maradt ott, az üzletek legtöbbje be van zárva, az utcákon nincs nagy forgalom.

György herceg megszökött Belgrádból.

Metkovic, december 2. A szerb hadvezetőség november 25-én kiadott jelentéseibe már részben beismeri a szerb sereg nagy vereségeit, a melyeket stratégiai sakkhúzásoknak minősít. György herceg néhány nappal ezelőtt elutazott Belgrádból, amelynek védelmét a Krupanyal kapott sebéből felgyógyulva átvette és vezette és átvette a lazarevacsi sereg parancsnokságát.

Mezítlábas szerb foglyok.

Metkovic, december 2. Naponta visznek itt keresztül szerb fogolyszállítmányokat, ma hat-száz érkezett ide. Negyvenkét tiszt volt közöttük. Ezek a katonák teljesen lerongyolódva, kiéhezve, a tiszteken kifogástalan új ruha és felszerelés. A tisztek elmondták, hogy nekik, a kik eddig helyőrségi szolgálatot teljesítettek az ország déli részében, fogalmuk se volt a szerb hadsereg igazi helyzetéről.

Ott azt a hírt terjesztették, hogy azért fogyott meg annyira a katonaság létszáma, mert nagy részük bent van Magyarországon. Gyurics Milán hadnagy elmondotta, hogy a katonaság nagy nélkülözéseknek van kitéve, nincs rendes ételmezés, a meleg ruhát eddig, a mit Oroszországból kaptak, kénytelenek voltak Montenegrókat átengedni, mert ott még elviselhetlenebb a tél. Napok óta óriási havas eső esik Montenegróban, a határon levő hegyeket pedig félméteres hó borítja. Több csapat katoná átszökött Albániába, mert nem bírta a hideget.

Temesvárról jelentik: A legutóbbi fogolyszállítmányban mezítlábas foglyok is voltak. A szerbek téli felszerelése hiányos.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Kölcsey Egyesület harmadik zsúrja vasárnap, december 6-án délután a szokott időnél korábban: öt óra helyett már délután négy órakor kezdődik. Az a hatalmas zenés program, amelyet Wagner József dr. tanár állított össze, olyan impozáns arányu, hogy későbbi kezdés esetén nagyon is az estbe nyulna a zsúr. A zenei részből a Prinz Eugen indulót, a németek két diadalmas nemzeti dalát a Wacht am Rheint és a Heil dir im Siegerkranz-ot, továbbá Vilmos császár híres kompozícióját a Sang an Aegirt a katonazenekarral kiegészített aradi filharmonikusok adják elő és a katonazené későbbi más természetű elfoglaltsága is okozza, hogy a Kölcsey-zsurtezuttal kivételesen délután négy órakor kell kezdeni. A zsúr látogatására a Kölcsey Egyesület tagjai igazolványukat — ha még eddig át nem vették — a kulturpalota könyvtárában a hivatalos órák alatt naponként átvehetik.

Orosz tábornok aradi huszárok fogságában.

(Boryslaw kormányzóját elfogta egy őrjárat. — Rapota tábornok nagyszabásu tervei.)

Távirati tudósítás.

Arad, december 2.

Az aradi 12 es huszárok talán a hadsereg legszerényebb katonái. Soha, az óriási világküzdelem egyik fázisából sem hiányoztak, minden nagyobb csata első tűzében ott voltak, de hírt magukról nem adtak. Tőlük jött a legkevesebb levél Aradra és ha alkalmunk is volt nagy ritkán egyikük-másikuk vitéz bravurjáról megemlékezni, akkor sem a hős maga tudósított róla, hanem kerülő úton, másod vagy harmadkézből eredő elbeszéléssel voltunk kénytelenek megelégedni. Az aradi huszárok dolgoznak és hallgatnak. Pedig az orosz hadjáratnak nincs olyan csatateré, amelyen végig ne száguldottak volna és majd a háború után, amikor hivatalosan is összegyűjtik azokat a jelentéseket, amelyeket minden csapatotest az elévült szolgálatokról szerkeszt, ki fog tűnni, hogy a mi huszárajaink a legjava munkában hősiessé állottak meg a helyüket.

A színes és lelket gyönyörködtető képnek egy rendkívül érdekes részletét közölhetjük már ma. Az epizód nemcsak szép, mert igazi huszár bravur osillog belőle, hanem egyúttal rendkívül mélyen világít be az oroszok által elfoglalt területeken folyó közigazgatási és gazdasági életbe és megmutatja, hogy az oroszok miként kábitják el Galícia lakosságát olyan tervek kovácsolásával, amelyekről ők maguk tudják legjobban, hogy rövidesen mint a buborék fognak szertefoszlan. Az aradi huszárezred egyik főhadnagya írta az Aradi Közlöny egyik munkatársának az alábbiakat, amelyek a levélnek a nyilvánosságra nem hozható részei után a következők:

— Kétségtelenül helyes volt, hogy mi huszártisztek, ezideig, megállapodásunkhoz híven a csatatereken lejárásodott nagy és kisebb eseményekről haza nem küldtünk soha egy sor írást. Egy magunkfajta alantas tiszt a legtöbb esetben igen keveset lát ennek az óriási háborúnak a lefolyásából és a maga szempontjából ítélve meg a lényegtelen is, talán nem is tudna elég tárgyilagos lenni. Azonban ezúttal kivételt tehetek, mert hivatalosan is megállapított adatok alapján vagyok elmondandó egy rendkívül érdekes epizódot, amelynek hőse egyik bajtársunk, akit önök otthon is nagyon szeretnek, mert amilyen kiváló katona, éppen olyan jó fiú. Az ügy aktái az én kezem mentek keresztül és ezért felsőbb engedelmével nyilvánosságra hozhatom.

A történet színhelye és ideje: Galícia, Przemyśl felszabadítása után, október közepe táján. Egyik főhadnagynak azt a parancsot kapta, hogy egy altiszttel és kilenc huszárral derítsen fel egy ellenséges oszlatmozdulatot. Ekkor csak kiváló tiszteket bíztak meg patrullírozással, mert a hadvezetőségnek az volt a legfőbb intenciója, hogy az oroszok a mi mozgólatainkról abszolúte ne tudjanak semmit. A felderítést leginkább pilóták végezték és a lovasságot csak akkor használták fel, a mikor teljesen elkerülhetetlen volt.

— A tiszti járőr parancsnoka Boryslaw fele vette az útját és alig lovagoltak egy félórát, a mikor az úton polgáremberekől arról értesült, hogy a mezővároskában megjelent egy magasrangú orosz tiszt, a ki az előjáróságot sürgősen tanácskozássra hívta össze és — még most is együtt ülnek. A huszárfőhadnagynak az a hiedelem keletkezett, hogy valami na-

gyon fontos oka lehetett az oroszoknak; ha egy magasrangú tisztet küldenek ki és az azonnal összehívattja ülésre az előjáróságot és azért elhatározta, hogy belovagol a városba és szétkergeti patrulljával a társaságot még ha az életébe kerül is. Kiosztotta emberei közt a szerepeket. Négyet a tűzharcra szemelt ki, a többinek pedig az volt a parancsa, hogy be kell hatolniuk a házba. Vágtatva közeledett a kis csapat Borislawhoz.

— Alig szállotta meg a járőr a mezőváros bejáratát, mikor két zsidó lélegzetszakadva futott a parancsnokhoz és nagy titkolózva meg-sugta neki, hogy egy orosz tábornok van a helységben, a ki a község házában van.

— Hol van ez a ház? — kérdezte a főhadnagy.

— Arra lejjebb, a helység közepi táján — felelték a zsidók olyan hangon és kézmozdulattal, a mely azt jelentette, hogy jó lesz vigyázni, mert a tábornok őrséggel jött és pedig kozákokkal.

— Hol és mennyi kozák van?

— A község házatól két házzal odébb harmincas vannak — volt a felelet.

— Tehát akkor ügetve tovább. A község háza előtt leszálltak a lóról a mieink és nyomban be a házba. A huszár káplár ebben a pillanatban elbukik a lovával együtt és mielőtt még a főhadnagy meg tudta volna állapítani mi történt, már az őrjáratra lövöldöztek az ablakokból. A huszárok is tüzeltek. A főhadnagy észrevette, hogy három alak tántorogva távozik az ablaktól, ő is lő a revolveréből és megfigyelte, hogy egy negyedik is eltűnik.

— Időközben a káplár ismét talpra állott és kivont karddal és rettentő ordítással rohant a bejáratához, a melyet szerencsére be is tört. A többiek utána. Éppen mikor átlépték a „tanácskozó terem” küszöbét, két ott maradt előjáró oly gyorsasággal igyekezett az ablakon át szabadulni, hogy egyik az udvar kövezetén eszméletlenül terült el. Egy halott és három sebesült kivételével senki sem volt a teremben. Pláne a generalisnak nem volt sehol nyoma.

— Kikutatni minden zugot — hangzott a főhadnagy parancsa. A huszárok nekilátnak és egy szekrényben egy szepegő orosz infanteristát találtak akit rögtön ártalmatlanná tettek.

— Hol van a tábornok? — ordítja a káplár, aki azonban néhány pillanat múlva a nevetésével majd összedőlnötte a házat. A magasrangú orosz tisztet, Rapota orosz csendőrtábornokot a ház egyik félreeső helyén találták meg a huszárok.

— Mikor a főhadnagy elé hozták, le akarta venni, megadása jeléül, a vállrojtjait, hogy átadja, de a huszártiszt megköszönve, meghagyta azokat a tábornoknál. Azonnal be kellett szállnia az udvaron levő fogatába és a káplár fedezete mellett az eskadronhoz kellett vágatnia.

— Alig indult meg a fogat, ismét zsidók jöttek és jelentették, hogy jönnek a kozákok! A huszárok mars-marsban eljűk. A hurrahtól és az összegyűlt tömeg ordításától a kozákok azt hitték, hogy egy egész eskadron huszár van a helységben. Megfordultak és elvágatták, otthagya négy nyergesetlen lovat. Egyet még le is lőtt közülük a főhadnagy, éppen abban a pillanatban, amikor visszafordult a nyergében,

hogy megnézzze, kik üldözik őket. A huszárokat, akik az üldözésből visszatértek, a község lakossága óvációval fogadta, a magyarokat el-tették torkuk szakadtáig. Egyetlen egy sebesült sem volt az őrjáratban.

— Rapota tábornokot a századparancsnok fogolynak nyilvánította és mikor az eskadrontovább vonult, kociján kellett követnie a századot. Este a tisztikar szűkös vacsoráját megosztotta vele. Lekében megrendülve mondotta az orosz tiszt, hogy teljes biztonságban érezte magát Boryslawban. Családját, feleségét és öt gyermekét Drohobicba hozatta és azok most miatta bizonyára aggodnak. Elmondotta, hogy abszolúte nem voltak hadicéljai, hanem csak azért ment Boryslawba, mert petroleumrészenyártársaságot akart az ő patronázsa alatt letesíteni és ehhez volt megnyerendő a község előjáróságát. Nem hitte volna, hogy az orosz kormányosság eme nagyszabásu tervének megvalósítását egy huszár patrulle hiúsítsa meg — mondotta keserű nevetéssel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Éva. B.

Pentek: Jászay és Komjáthy fellépte. Bánk-Bán.

* Jászay Mari nagyszabásu tegnap este érkezett meg, hogy két nappal előbb a próbákön részt vehessen; ugyancsak megérkezett Komjáthy János, a másik vendég is és ma már a próbákön mindketten részt vesznek. A nagy művész szombaton a Nagymama vigjáték keretében a legklasszikusabb költemények sorozatát adja elő, olyan fenséges stílusban, amint elismert tény, hogy csak a nagy asszony tudja előadni. A vendégek holnap a Bánk-Bán, szombaton a Nagymama keretében, Vasárnap a Tolonban lépnek fel.

* A dzsungelben. (Nagy dzsungel dráma az Apollóban.) A legnagyobb szezonban sem láthatunk egy műsoron annyi érdekesebbnél érdekesebb elsőrangú nívós képet, mint a mi lyeneket ma mutatott be az Apolló-színház. A „citadella kéme” a modern detektívdrámák ötletességén s váratlan meglepetéseken épül fel a lebi-incselő cselekmény nem támadja meg durván az idegeinket, de érdeklődésünket a végéig tudja felcsigázni. A dzsungelben, ez az egzotikus drámai kép remeke a filmgyártásnak. Az őserdők vadonában játszódik le a dráma csodás meséje s az embereknek legkevesebb szerep jut a darab megjátszásában, hanem a vadállatok, oroszlanok, tigrisek, elefántok, tevék, vizilovak produkálnak bámulatra méltó dolgokat. Az állatdresszurának meg-bámulni való eredménye ez a kép, a mely látványosságával is kiválik a többi moziképek közül. Az új műsornak kedves száma az aktuális karrikaturák. Ezek a boszorkányos ügyességű rajzok, melyekből a finom elméség se hiányzik, minden emberből tetszést váltanak ki. Csütörtökön utoljára megy ez a páratlanul nagyszabásu műsor. 3

* A gályarab. (Szenzációs drámai színjáték az Urániában.) A pénzvilág hatalmaságainak életéből kikapott, kiválóan megalkotott drámát mutatott be tegnap a színház. Egy szókott rabnak a története ez, ki börtönéből elszabadulva, széthamosságaival előkelő pozíciót vívoit ki magának, úgy, hogy a kereskedő világban mindenütt szívesen fogadták a derék és becsületesnek látszó, jómodoru bankárt. Azonban a régi idők szomorú figyelmeztetője, egy volt rabtársa jelenik meg a városban és egy-kori összeköttetését a bankárral zsarolásra használja fel. Befolyásával sikerül elteríteni a bankárt a becsület és tisztesség útjáról, ki a leleplezésétől való örökös rettegésben vakon követi volt rabtársa gonosz tanácsait. Éppen egy börtömanóvert készítenek elő, mely sok embert döntött volna romlásba, midőn a bankár gépirónője felfedi rut üzelmeiket. 5

* „A hazáért” aktuális hazafias dráma legközelebb az Urániában. 5

Óriási veszteséggel visszavonulnak az oroszok

(Lehangoltak az orosz jelentések. — Menekülés az átkarolásból. — Angol elismerés a monarchia csapatainak.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, december 2.

BERLIN. Hivatalos orosz jelentések szerint Lengyelországban a németeknek ugyan nem sikerült az oroszokat bekeríteni, ezek azonban kedvező körülmények között nagy veszteségekkel kényszerültek visszavonulni.

Berlin: A haditudósítók jelentik: Lengyelországban a német-orosz arcvonal kilencven kilométer. Az egész vonalon négy nap óta a németek támadnak. Az oroszok vesztesége óriási, a német hadizsákmány bőséges. A császár jövetelet napiparancsban tudatták a katonákkal. Nem merész jósolat megjövedőni, hogy a legközelebbi napokra örömhírek várhatók Dél-Lengyelországban.

A monarchia csapatai az orosz tulerőt visszadobták. Az oroszok veszteségeik folytán feladták a támadást és elsáncolták magukat.

Rotterdam: Az oroszok jelentései lehangoztak. Beismerik, hogy Lodznál átkarolási kísérletük kudarcot vallott, most őket fenyegeti Lodz és Kalais közt a németek átkarolása.

A lodzi csata.

Pétervár, december 2. (Rómán át.) A Messenger de L'Armée jelenti november 29-én: A lodzi csata még tart. Döntés még nem történt. A front egyes részein, különösen Brzezyninél a csata oly hevesen folyik, hogy ennek kimenetele feltétlenül hatással lesz az általános ütközetre, amely most a Visztula és a Varta folyók között a döntéshoz közeli. Aviatikusaink jelentése szerint a németek a centrumban új megerősítéseket hoztak emberben és ágyuban.

Galiciában változatlan a helyzet.

Bécs, december 2. Orosz-Lengyelországban a harcok még egy helyen sem vezettek döntésre. A német támadás Lovicnál sikeres volt és bizonyára jó hatással lesz az események további fejlődésére. Déli Lengyelországban visszavertük az oroszok támadásait Wolbrom és Püca mellett levő állásaink ellen. Egyébként ott a helyzet néhány nap óta majdnem változatlan, Galiciában mindkét fél még várakozó álláspontot foglalt el.

Motorcsónakok harca a Visztulán.

Berlin, december 2. A Vossische Zeitung értesülése szerint az önkéntes motorcsónakosapat a keleti folyamokon élénk részt vesz a küzdelemben. A Visztulán a motorcsónakok tevékenyen avatkoztak be a Vioklavecnél folyó nagy ütközetbe. Hat csónak fedezte itt előre-tolt órásegen a németek balszárnyát, sőt egy csapatot partra is szállított. Hogy ez nem ment minden veszteség nélkül, az csak nagyon természetes. Egy csónakot 16 lövés talált, de azért egy csónak sem pusztult el.

Csernovic kiürítése.

Bécs. Csapataink a múlt héten kiürítették Csernovicot, mire az orosz előőrsök pénteken délután két órakor bevonultak a városba. Az előőrsöket éjjel követte a főerő. Hostiuc városi képviselő adta át a várost az orosz parancsnoknak. Csernovic csaknem teljesen kihalt. A németek, a zsidók, a lengyelek, a rutének és a románok ugyszólván valamennyien elhagyták a várost. Hasonlóképpen elmenekült a város valamennyi közigazgatási tisztviselője is. Az utcák sötétek, sem a villamostelep, sem a vízvezeték nem működik.

Angol elismerés a monarchia seregeiről.

Rotterdam, december 2. A „Times” tegnapi száma terjedelmes cikkben foglalkozik Ausztria-Magyarország katonai erejével. Az angol világlap,

amely ezelőtt lebecsült mindent és mindenkit, ami osztrák és magyar, most egészen más hangokat pengot és a nagy cikkben, amelynek címe: „Mért becsültük le eddig Ausztriát és Magyarországot?” fájdalmasan elismeri, hogy Ausztria és Magyarország hatalmas erőifejtése meglepte Angolországot és szövetséges társait. Olyan hadseregre, mint amelyet Ausztria-Magyarország állított ki, senkinek sem számított, állapítja meg a Times és azt kérdi, hogy miért és kik informálták rosszul Angliát és szövetségeit Ausztria-Magyarország erejéről.

A monarchia a mostani háborúban hatalmas és kitűnően képzett csapatokat állít az oroszokkal szemben és Szerbiában is olyan hatalmas tulerővel indította meg akcióját, hogy a szerb hadsereg egyik pozíciót a másik után kénytelen feladni. A szövetséges hatalmak, nagyon sokat köszönhetnek Szerbiának — írja a Times, — hogy ezt a nagy erőt lekötötte és ma is részben lekötve tartja. De mi lesz akkor, hogy ha a szerbek ellenállása végleg megtörik és a monarchia azt a hadsereget, amely most Szerbiában operál, az oroszországi frontra küldheti és az ott álló német haderők egy részét felszabadítván, a németek ismét nagyobb haderővel kezdek meg támadásaikat a nyugateurópai fronton.

Százezer oroszot fogtunk el.

Róma, december 2. A császári és királyi osztrák-magyar nagykövetség közli: November 16-ika óta 100.000 sebesületlen katonát fogtak el csapataink és pedig 5000 orosz katonát Plocknál, 23.000 oroszot Kutnónál, négyezret Lodznál és Lovicnál, huszonkilencezret Középlengyelországban. Zsákmányul ejtettünk továbbá 230 gépfegyvert és 100 ágyut.

A november 30-ika óta zsákmányolt ágyuk és foglyok a jelentésben még nincsenek feltüntetve.

Oroszországot a fagy elzárta a tengertől.

Köln, december 2. A Kölnische Zeitung-hoz érkezett Stockholmi távirat szerint az északi kikötők már csaknem mind befagytak. Tornea, Lulea és Pitea svéd kikötőkben már beált a jég. A Botni öböl orosz kikötőiben a jég miatt beszüntették a hajóközlekedést, valamint az északi jeges-tenger kikötői is befagytak. Csak a jövő évi májusban lesznek ismét szabadok a kikötők.

Miért járt Tisza a német császárnál?

(Az angol sajtó hazugságyarából. — „Véres kardot hordtak körül Magyarországon.”)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

Az entente-hatalmak kezdetben óvatosan hazudtak, azután szégyenkezés nélkül, majd izléstelenül, most pedig már valósággal a butasággal határosak a hazugságaik. A hazug hatalmak sajtója is bizonyos specializálódással hazudik. A hazugságok tágas birodalmát parcellákra osztják föl és minden sajtóorgánium egy kiválasztott hazugságarcellában dúsul. A differenciálódás alapján a londoni Morningpostnak a Magyarországról szóló hazugságok jutottak ki. Nemrégiben már igen szép dolgokat hozott a Morningpost megszólaltatva egy állítólagos magyar újságíró huszárjainak Oroszországban vívott harcáról. Most azután újból megszólalt a Morningpost titokzatos magyar zsurnalisztája és olyasmiket mond, hogy az ostoba hazugságok tetőpontját is meghaladja.

Károlyi Mihály gróf és Vázsonyi Vilmos, a magyar ellenzék vezérei és a „nemzeti bizottság” tagjai — írja a londoni lap magyar újságírója — is névtelen szemrehányással illeték Tisza István grófot a magyar határ gyenge katonai megvédése miatt. Vázsonyi egyenesen azzal fenyegette Tisza grófot, hogy heves kampányt indít emiatt a kormány és a vezérkar ellen. Az ellenzéki vezér a Morningpost híradása szerint így fakadt ki a miniszterelnök előtt:

— Végre is mi nem arra valók vagyunk, hogy a német határt védjük, hanem védjük meg katonáink a mi határainkat.

Ilyen energikusan támadott a miniszterelnökre Vázsonyi és mit gondolkodik: mit tett erre a szegény, aggodalomba ejtett Tisza? Nyilegyenesen Bécsbe robogott és audienciát kért a királytól. És képzeljük csak: Ferenc József mit válaszolt hű miniszterelnökének? Szigorúan utasította, hogy haladéktalanul menjen a német főhadiszállásra és mondja meg Vilmos császárnak röviden és egyszerűen, hogy Magyarország csapatainknak Orosz-Lengyelországból visszarendelését kívánja, hogy ezek a csapatok megvédhessék az orosz invázió ellenében a magyar határt.

Hogy Tisza azután eleget tett-e a német főhadiszálláson Károlyi Mihály gróf kívánságának és Vázsonyi Vilmos rettenetes fenyegetésének, az nem tűnik ki a Morningpost jelentéséből. Ehelyett azonban egyéb meglepő és pittoreszk részleteket talál (és talál) föl a derék angol hazugságyáros. Elmondja egyetek között, hogy Magyarország egyes vidékein szokáshoz híven körülhordták a véres kardot, hogy a magyar népet harcra hívják. Azt sem titkolja el a Morningpost, hogy a véres kard megtette ezuttal is a hatását: a parasztok öregje, ifja ezrével sereglett össze és vonult harcra az oroszok ellen, sajnos azonban csak kaszákkal felfegyverkezve. Nem is mulasztja el megjegyezni az angol újságíró, hogy ez a leglisztább ötlet, mert mit akarhatnak a szegény buta parasztok a nyavalyás kaszákkal olyan ellenséggel szemben, aminő a kozák, a világ legelső lovasa!

Egyesek a parasztok ezreiből — hazudja tovább a tiszteltreméltó angliusz — ócska pisztollyal is felfegyverkeztek, azonban ez sem segít sokat, mert a kozákok körlelhetetlenül eltipornak minden ellentállást. — De ezzel még nincs vége a mesének. Egy pár óráig paraszt

mégis csak kikerülte a kozákok összetipró rohamát, hanem ez nem segített rajtuk sokat, mert — ki hiáné? — összefogdosták a szerencsétleneket és mint franktirókat felkötötték.

Eddig tart a szép hasugság és nem tovább. Elég kár. Ilyen groteszk bohózkodásai a hazudásának még sok vidámságot szerezhetnének időhaza.

Öt szippantás.

(A kasszentmiklósi tüérek harci krónikájából.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

A füstnélküli lópor nem tudta megcsinálni a füstnélküli háborút. Amennyire kerülni és csökkenteni kell a siker érdekében a puskaapor füstjét, olyannyira nélkülözhetetlen, olyannyira kellékévé lett a harcoképességnek a másik füst: a dohány. A háboru kitörése óta sokat irtak a harctéri tudósítók és sokat beszéltek a sebesültek arról, mennyire nem tud megenni a katonák a harcban cigarettát és szivar nélkül. Halottakat találtak, akik előtt a nyitott cigarettatárcsa hevert a földön; amíg lövöldözött egymás után, szívta a tárcsa tartalmát. A tiroli katonák a szuronyroham alatt se veszi ki a kanalas pipát az agyarái közül. Hogy milyen jó hadvezér a porosz trónörökös, abból tetszett ki, hogy a berliniek üdvözlésére válaszolva — szivart és cigarettát kért katonái számára.

Ez is a harctéri dohányfüst-esegek közül való és alighanem a legkedvesebbek egyike.

A kasszentmiklósi tüéruéggel megese, hogy egy napon kritikus helyzetbe jutott. Elvágta a tréntől, — a mi annyit jelentett, hogy municiója csak annyi, a mennyi nála van, elesege egy darabig még annyi se. És a mig az összeköttetést valahogy meg nem kapja, várnia kell, — tüzelni és állani a tüzet, a mig lehet.

Ha csak ennyi lenne a baj. Meghalni az ellenség fedyverétől: katonadolog. Koplalni a hazáért: ezt is meg kellett tanulni a háboruban. Volt azonban más hiány: nem volt dohány. Az egész tisztikarnak, az egész legénységnek elfogyott. Az utolsó csöpp füstöltni valója.

Az üteghez egy idősebb tiszt kerül szemlélő körutjában. A parancsnok szeme észreveszi a nyomott hangulatot:

— Mi bajotok van.

Jelentik alássan a szomorú tény. Nincs mire rágyujtani. Nincs is kedvük az élethez. Nem lehet kitartani.

— Nálam van egy tárcsa egy csomó szivarral, de nem tudom, elég lesz-e valamennyiüknek. A mim van, oda adom. Osszátok szét.

Ugy is történt. Rang szerint. Az ütegparancsnoknak még egy egész szivar jutott, lejjebb már kettő, sőt három felé kellett törni a drága élvezeti cikket, hogy mindenkinek jusson. És megkezdődött a boldog füstölés.

A három legfiatalabb tisztre azonban az ilyen osztzkodás mellett is csak egy fél szivar jutott. Hármán egy fél trabukóra, sovány egy élvezett. De azért nem zúgolódtak. Megállapodtak, a mint bajtársakhoz illik, mindegyik egy-egy szippantást kap a közös szivarból, a mig belőle tart.

Kezdi az egyik. A másik folytatja. A harmadik...

Mikor a harmadikra került volna a sor, parancs jött, hogy ez a tiszt azonnal menjen előre megfigyelő szolgálatba.

Fájóbb választ, a lemondásnak nagyobb kinját elképzelni is alig lehet, mint aminővel és a tüértiszt a közös szivartól bucsuzott. Társai átérték a szeméből kisugárzó kétségbeesést.

— Ne félj, komám: öt szippantást hagyunk neked.

A parancsot teljesíteni kell. A fiatal tüértiszt ment előre: távcsövével belefékűdt a messzeségbe és mialatt a jelentéseket hátraküldte, el is felejtkezett talán az ígéretről.

Egyszerre egy altiszt áll mögötte.

— Mi az ujság?

Az altiszt átad egy égő szivarcsutkát.

— Az ütegtől küldték, hogy adjam át a hadnagy urnak.

Mint a megtalált kincset, oly mohón kapta el a szivarmaradványt a tüértiszt. És elszivta. Katonai pontossággal: öt szippantásra való volt.

Azután újra hozzáfogott a munkához ő is, meg a többiek. Soha annyi Volltreffer nem köszöntötte az oroszokat, mint amennyit a kasszentmiklósiak a dohány-élvezet után küldtek át hozzájuk!

H I R E K. LEGUJABB

Erkezett éjjel 3 órakor.

(Táviróda cenzurázva.)

Szalónki. A Vardar nagy vasúti hidját bandák fölrobbantották. Üszküb és Szalónki között a forgalom megszűnt. A hid elpusztítását a szerb őrség és a bandák közt véres harcok előzték meg.

Páris. A párisi muzeumokat bezárták. A Louvre kincseit délre szállították a fővárosból.

München. A bajor király Hindenburg tábornagnak a bajor katonai Miksa József rend nagykeresztjét, Ludendorff tábornoknak pedig ugyanezen rend parancsnoki keresztjét adományozta.

SZOFIA. Pasic miniszterelnök a vigasztalan helyzetre való tekintettel beadta lemondását és koalíciós kabinet alakítását ajánlotta. Sándor trónörökös kérésére utóbb visszavonta a lemondást és most kabinetje rekonstrukcióján fáradozik.

SZOFIA. A szerbia bolgár követ jelentette kormányának, hogy Szerbia háborús helyzete egyenesen kétségbeesítő.

Bécs. Ma 1300 szerb és 135 montenegrói katonát szállítottak hadifogolyként Mitrovicáról Bécsbe. Holnapra további 1200 szerb foglyot jeleznek.

Róma. Anglia és Franciaország rá akarták bérni Abesszíniát, hogy a szomáli földön állítson hadsereget a felkelők és a törökök ellen. Az abessziniai négus elutasította ezt az ajánlatot.

Milánó. A kairó olasz főkonzul szerint az egyiptomi angol hatóságok attól félnek, hogy mihelyt a törökök átkelnek a csatornán, a bennszülöttek felkelést rendeznek.

Konstantinápoly. Portugália csapatakat szállít Egyiptomba.

KONSTANTINÁPOLY. Tuniszban sikerült a szent háboru proklamációját elterjeszteni. Az izgalom növekvőben van a francia uralom ellen.

A román sajtó Oroszország ellen.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 2.

A Seara című bukaresti napilap Románia és Bulgária magatartását Oroszországnak a Dardanellák iránti törekvésével szemben nagyfontosságú kérdésnek tartja és történelmi adatokkal bizonyítja, hogy Oroszország politikai uralmát most sem akarja csupán a Fekete tengerre, a Boszporusra és a Dardanellákra kiterjeszteni, hanem átkelési szabadságot akar magának biztosítani a szorosokon át. Súlyosan téved tehát a romániai és bulgáriai rosszofistáramlat, amikor ennek az ellenkezőjét állítja és épen ezért ez az áramlat az állam érdekeibe ütköző cselekményt követ el, mikor fél-szeg és téves álláspontját az állam ügyeinek vezetőire akarja kényszeríteni.

A „Ziua” vezércikke hangsúlyozza, hogy Románia még nincs elkészülve arra az akcióra, amelyet a türelmetlenek szorgalmaznak. Hiányzik a gondolatok és érzelmek egyensúlya, amely minden nemzeti akciónak főkélléke. Mi, románok abban a meggyőződésben nevelődtünk, hogy legnagyobb ellenségünk Oroszország, akivel szemben támaszt kell keresnünk és ezért se történelmi, se a jövő érdekeire döntő egyéb momentumok nem létezhetnek arra nézve, hogy hagyományos és indokolt ellenszenvünktől eltekintsünk. A trónbeszéd is lelki egységet kér mindnyájunktól, és ez a lelki egység Oroszország mellett soha Románia közvéleményében meg nem nyilvánulhat. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Felhívás Aradvármegye és Arad város közönségéhez.

Felkérem a vármegye és a város közönségét, hogy az újévi üdvözlétekre szánt költségeit a Vörös Kereszt Egylet javára megváltani és adományait hozzáam beküldeni szíveskedjenek.

Báró Urbán Iván,
főispán.

— A kulturpalota könyvtárának katalógusa, mely az 1914. évi július hó 25-ig feldolgozott anyagot foglalja magában, megjelent. Most már a közönség rendelkezésére olyan katalógus áll a könyvtárban, amely lehetővé teszi nemcsak a könyvkölcsönzést, hanem a nyilvános olvasóteremnek a használatát is. A Farkas József dr. könyvtáros által szerkesztett praktikus és jól használható katalógus ára 80 fillér. A nyilvános olvasóterem nyitva délelőtt 9—1-ig és délután 3—5-ig. Könyvkölcsönzés délelőtt 10—1/2-ig. A könyvtár és olvasóterem használati díja nem Kölessey-egyesületi tagoknak egész évre 4 korona.

— Cserépy Árpád huszárezredes temetése. Megindítóan mély részvét mellett ma temették el Aradon kasszákai Cserépy Árpád honvédhuszárezredesét, a szegedi 3-ik honvédhuszárezred parancsnokát, akinek holttestét Bécsből szállították Aradra. A felső temető halottas csarnokából történt a temetés, amelynél az elhunyt családján, kiterjedt rokonságán és tisztelőin kívül megjelentek az Aradon tartózkodó tisztek is nagy számban, valamint a szegedi hármas honvédhuszárok kiküldöttei. A harctéren kapott sebei következtében hősi halált halt huszárezredes teljes katonai pompával temették és a Cserépy-család sírkertjében helyezték örök nyugalomra.

— Jegyzőválasztás. Seprős községben ma tartották meg a jegyzőválasztást. Ottlakán Tivadar székkudvari aljegyzőt választották meg a község jegyzőjévé.

— Az aradi Erzsébetvárosi leányiskola tanulói tíz kilogramm tépést készítettek a sebesültek részére s azt Kőmives József igazgató ur utján a Kossuth utcai honvédgyalogsági laktanya kórházának küldték be. Ezen hazafias adományért hálás köszönetét nyilvánítja a Kossuth utcai kórház vezetősége.

— Gyászemlékünnepe. Deutsch Ignácné kegyeletos emlékének tiszteletére folyó hó 3-án délután négy órakor a zsinagógában gyászünnepele tartatik.

— **Besorozott aradiak.** A B) osztályú népfőlképek sorozását ma folytatta Varjassy Lajos polgármester-elnökségével működő bizottság. A mai napra ismét kétszáz hadköteles állott a mérték alá és közülük 77-et talált alkalmasnak Vratius dr. törzsorvos. A ma megvizsgáltakat jobb anyagnak találták, amit úgy magyaráznak, hogy idősebb évfolyamok, mint a tegnapi és a sorozás óta sokat fejlődtek. Az alkalmasoknak találtak névsora a következő:

Markovitsch József, Morsch György, Páris Lajos dr., Petrovits Vladimir, Sándor Lajos, Simon Sebők, Szőke János, Tóth Ferenc, Varga Gábor, Vidor Gyula, Zsótér Károly, Balázs András, Banyai Imre, Cikora István, Gerich Gyula, Kovács K. György, Mihályovics Sebők, Schlesinger Miksa, Kovács István, Lingurár Kovács Péter, Szűcs János, Tóvisháti Mihály, Pop István, Vas Mátyás, Antonescu Virgil, Székely Ferenc dr., Bildbauer Miksa, Bot Dóme, Halmos József, Taraba Tivadar, Zsiván János, Hamvas József, Barna Péter, Bogdán György, Jovin Mihály, Boros Károly, Bing János, Nikolov helyesen Damjan Ilés, Farkas Ferenc, Földes Lipót, Frauenheim János, Goldzieher Albert dr., Grunáz László dr., Hentea Arsz, Herceg György, Hidvagy Mátyás, Kniezer Imre, Kovács Lingurár Mojsza, Lingurár Ferenc, Lingurár György, Losonczy Béla, Miskuc György, Nádra György, Novák Péter, Pap Ilés, Petrovits János, Rokszi Károly, Schwarz Aladár, Simon László, Szikora József, Szilágyi János, Tosin András, Vajda Zsigmond, Vittner József, Argyelac Pal, Bárány Bedeus Károly, Botta György, Ferenci Vilmos, Filimon Demeter, Gutibier Rezső, Herceg József, Kelemen István, Kovács Mohács János, Mihajlovits György, Mihajlovits Milos, Miskuc János.

— **Halálos késelés.** Ma éjjel egy óra után az Andrássy-ter és Weitzer János-utca sarkán Gulyás István acsegéd és Fitus József kőműves között civódás támadt. A két ember ittasan jött mulatozásból hazafelé és utközben összekaptak. Fitus bicskát rántott és pajtasát mellbeszurta. A szerencsétlen ember összeesett és csakhamar meghalt. Hamarosan megérkeztek a rendőrség emberei és Prohászka László dr. tb. főorvos, de Gulyáson már nem lehetett segíteni. Fitust, aki a bicskázás után megszökött, a rendőrség elfogta.

— **A gabonaneműk és őrlmények ára Aradon.** A háború kitörése óta állandóan foglalkoztatja az ország közvéleményét a különböző élelmiszerek, de különösen a gabonaneműk és a belőlük készült őrlmények áralakulása. Németország és Ausztria példájára, a minden oldalról megnyilatkozó kíváncsiak hatása alatt a magyar kormány is megfelelő rendelkezéseket tett a most említett élelmiszerek hatósági árának megállapítása érdekében. A legmagasabb árak megállapítása, az erre vonatkozó most kibocsátott kormányrendelet értelmében, törvényhatósági városokban a tanács, varmegyékben pedig a főispán elnöksége alatt, a rendeletben előírt módon megalkotandó bizottság feladata, amely a megállapításnál a gabonaneműk október, illetve november havi piaci átlagárát köteles alapul venni. Az őrlmények ára pedig az így megállapított gabonáknál a rendeletben megállapított százalékokkal magasabb. A tanácsnak és a megyei bizottságnak a megállapítás előtt az érdekelt gazdasági testületeket, nevezetesen a Kereskedelmi és Iparkamarát, valamint a tőzsdét is meg kell hallgatnia. Arad város tanácsának véleményét kérő átirata már meg is érkezett a Kamarához és a Tőzsdéhez, amelyeknek elnöksége ma délutánra hívta össze értekezletre tagjait ebben a nagyfontosságú kérdésben. Az értekezletet Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, kamarai elnök és Steiner Ferenc tőzsdeelnök távolléte folytán Eles Armin kamarai alelnök vezette. Az értekezlet igen beható tárgyalás alapján megállapította azokat az alapeveket, amelyek szerint a mai súlyos viszonyok között a gabonaneműk és őrlmények legmagasabb árai a termelőket, a kereskedőket és a fogyasztó közönseget legkielégítőbb módon volnának megállapítandók. A határozatban különös gondot van kiemelve az a törekvés, hogy az árak oly módon állapíttassanak meg, hogy Arad város fogyasztása számára a háborús állapot egész idejére biztonságossá kellő mennyiségű gabona és őrlmény, még pedig olyan árak mellett, amelye-

ket az olcsóbb megőrzhetőség szempontjai követelnek meg. Az értekezleten, amely előtt több írásbeli vélemény is felelt, jelen voltak: Műlek Lajos dr. tőzsdébiztos, továbbá Adler Andor, Dózsa Dezső, Glück Károly, Goldschmidt Sándor, Hartmann Béla, Hönig Ottó, Mátyás Jenő, Neuman Károly báró, Oblat Béni, ifj. Tenner Lajos, Varjassy Lajos dr. előadó, Werner Károly.

— **Halálózás.** Mann Andor okleveles mérnök, a 7. tarackezred tartalékos hadnagya nemrégiben súlyos betegséggel tért haza az északi harcterről, ahol vitézen küzdött, szülei házához Kisjenőre. A huszonkilenc éves ifju és bátor tiszt fájdalmas szenvedés után belehalt a harctéren szerzett betegségébe. Temetése december 3-án délelőtt tíz órakor lesz a kis, esősi családi sírkertben. Halálát szülei, testvérei és rokonai gyászolják.

— **Eljegyzés.** Pesteau Romulus ügyvédjelölt eljegyezte Gavalik Terry urleányt, Kétegyháza. (Mindem külön értesítés nélkül.)

— **Athelyezett bolgár követ.** Szófiából jelentik: Toseff konstantinápolyi bolgár követet athelyezték Bécsbe.

— **Elmaradó hangverseny.** A december 8-iki Vörös Kereszt hangversenyre Sándor Erzsébet közbejött akadály miatt nem jöhet le, miért a hangverseny bizonytalan időre elmarad.

— **Kérelem!** A „Hadsereg” szerkesztősége Arad, Ferenc-tér 6. ezuton kéri a közönseget, hogy a harcterről érkező leveleket, levelező lapokat, naplókat néhány napra a szerkesztőség rendelkezésére bocsájtani szíveskedjék. Elcselt és megsebesült tisztek arcképeinek beküldését is kéri, a közlés díjtalan, az arcképeket 8 napon belül sértetlen állapotban mindenki visszakapja. Érdekes levelek és naplók beküldői a „Hadsereg” tiszteletpéldányára reflektálhatnak. 5729

— **Nyersbőr-eladás.** A mezőhegyesi m. kir. ménesintézetben az 1915. év folyamán elhullás és levágás folytán származó állati nyersbőrök eladása végett 1915. évi január hó 7-én Mezőhegyesen ajánlati versenytárgyalás lesz. E tárgyaláson való részvétel feltételei az aradi kereskedelmi és iparkamarában tudhatók meg.

— **Vasgyűrűket legizlésebben bérel aranyból 4 koronáért, ezüstből 2 koronáért** Waldmann ékszerműves Szabadság-tér 15. 5687

LEGUJABB.

Érkezett reggel fél 5 órakor.

Berlin: Birodalmi gyűlés ma újabb öt milliárdos hadikölcsön megszavazásáról szóló javaslatot tárgyalta. Kempf elnök ismertette a háborús készüldéseket. Két millió önkéntes jelentkezett, de ezeknek csak kis részét kellett besorozni. A hadikölcsön négy és fél milliárd márkát eredményezett. Ellenségeinkhez csatlakozott Japán, a hálátlan zsákmányoló. Hű szövetségesre találtunk a Monarchiával együtt Törökországban. Belgiumot már meghódítottuk, a legerősebb várakat bevettük, hadseregünk állandóan megverte az ellenséget. Haditengerészetünk szintén fényes diadalokat aratott, tengeralatti hajóinktól egész Anglia remeg. — Bethman-Holweg birodalmi kancellár Angliát okozza a háborúért. A nemzetnek még igen sok áldozatot kell hoznia, mert az egész világ ellenünk és nekünk az egész világ ellen kell védekezni. Azonban mi győzni fogunk, mert hadseregünk eddig is mindig győzött és a harctéri helyzet jogot ad a teljes diadal remé-

nyére. A kancellár hatásos beszédében kérte a hadikölcsön megszavazását. Ülést holnap folytatják.

Anglia élet-halál harca Flandriáért.

— Belgium világtörténelmi szöglete. — Brüsszel a Ostende között. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

Scherl Ervin, a belgiumi harctéren tartózkodó magyar haditudósító írja:

A brüsszel—ostendei útvonal, amelyet most autón teszek meg, külsőségekben nem különösen érdekes. És mégis mély megindulást érez az ember, ha maga előtt látja ezt a talajt, amelyet hősök vére áztatott. A világhistoriának egy szöglete, amely Nyugat-Flandriában itt előttünk terjed, egy darab föld, amelynek birtokától igen sok függ. Hetek óta száz és száz millió ember tekint az európai szárazföldnek erre a szögletére, Dixmuiden, Ypern, Nieuport a földkerekség legemlékezőbb pontjai lettek. A világtörténelem nemcsak embereket emel ki a sötétből, hanem városokat és falvakat is. Az eljövendő nemzetségeknek éppen úgy meg kell tanulniok Hindenburg nevét, mint Ypernet és Dixmuidenét.

Miért küzdenek ezért a darab földért akkora kitartással és vad szívóssággal? Többször intéztem ezt a kérdést a dolgokhoz értő katonai személyiségekhez. És a válaszok összegezéséből tiszta képet alkottam magamnak. Az Ostende—Ypern—Calais szöglet olyan terület, amelyet az angolok addig fognak védelmezni, amíg csak egyáltalán van még bennük erő. A német hadseregnek itt három szempontot kell figyelembe vennie: mindenekelőtt a nehéz, mocsaras talajt, aztán a paroxizmusig fokozódott védekező dühét az angoloknak és végül azt a körülményt, hogy minden talpalatnyi ujonnan hódított földet tízszeres biztosítékokkal kell megvédeni attól, hogy az ellenség vissza ne foglalja. A németek vasfalként tolják magukat itt előre és emberi számítás szerint minden kellemetlen meglepetés ki van zárva. Mindez természetesen időbe és áldozatba kerül, de a teljes győzelem nem maradhat el.

Automobilunk gyors tempóban vezet keresztül a sok hidon és csatornán. Az itt dúló harcok nyomai már eltűntek. Csak a nyugtalanító kihaltság és csend mutat a komoly időkre. Az országutak néptelenek. A még mindig zöld legelőkön nem látni egyetlen egy állatot. Belgiumi tartózkodásom alatt még egyetlen angol katonát sem láttam. Az elpusztított helységeken tönkrementek a barmok, a meglévő készletet a katonaság rekvirálta, nagy részét a határon keresztül Hollandiába terelték.

Egy fogolyszállítmány megállásra készlet. Körülbelül ötszáz angol, akiket Dixmuidenre ejtettek foglyul. A külsejük nagyon lezüllet. Az élelmezés, úgy látszik, itt nem történhetik olyan simán, mint Franciaországban, míg a faramalkak egészen rendkívüliek. De azok az angol katonák, akik nem kapják meg nap „steak”-adagjukat, nem érnek semmit. A német tisztek általános véleménye ez.

Miután a fogolyszállítmány elhaladt, egy sebesültszállítmány részére kell szabadon hagyni az utat. Kemény harcok folytak az utolsó napokban.

Jelentős darabbal jutottunk megint előbbre. És ez mindig az ifju német hősök vérebe kerül. A sebesülteket többnyire a Vörös Kereszt auobuszai szállítják. Az ember önkéntelenül is leveszi kalapját, mikor a szomorú menet elhalad mellette. Egy század bajor gyalogs-

Jön szembe a sebesültekkel. Sebesült bajtársait, akik Dixmuiden környékén lettek harcoképtelenné, merev katonai tisztelgással üdvözlök.

Dixmuiden elé érkezünk. A front közelébe ezúttal nem mehetünk. Most éppen heves harcok folynak. Már észre lehet venni a mesterseges áradás nyomait. Pocsolyák és tócsák nehezítik az utat. Valamilyen hadiszert, amelynek hivatlan szemek elől rejtve kell maradnia, szállítanak nehéz teherautókon Ostende irányába.

Utunk végcélja Ostende. Néhány kilométernyire a város előtt megtudjuk, hogy célunkat nem fogjuk elérni. Ostendét három heti időtartamra minden forgalomtól elzárták. Utközben egy tűzértiszt megvigasztal fájdalommal, hogy nem láthatom Ostendét:

— Nem mulaszt el semmit. A város csak kevés kárt szenvedett az ágyutűztől. Egyedül a „Majestic” szálloda van nagyon megrongálva. A német tisztek éppen vacsoránál ültek a szállodában, mikor hirtelen, mint varázsütésre, eltűnt az egész pincér személyzet. Néhány pillanattal később megdördültek a hajóágyuk a tengerpart felől és célpontjuk a szálló volt. Persze mindjárt tudtuk, hogy a pincérek követek el árulást. Az angolokat fényjelekkel figyelmeztették a szállóra. Gyorsan biztonságba helyezkedtünk. A szálló személyzetét később a pincében elbujva megtaláltuk. Megkapták megérdemelt büntetésüket. Mikor mi is elhelyeztük nehéz ágyunkat, az angol hajók abba hagyták Ostende elleni támadásaikat.

A messze-messze távolban, a ködös, szürke égen egy fekete pontot pillantok meg. Egy tengerésztiiszt már régóta figyeli távosóval ezt a pontot. Felismerik, hogy angol repülőgép, amely felderítő szolgálatot végez. Néhány nap előtt két angol aeroplánt lőttek le jelentékeny magasságból, és egyenesen a tengerbe zuhantak. Azóta az angol repülők, akik régebben gyakori vendégek voltak, csak a legnagyobb elővigyázatossággal közelednek a parthoz.

Sokat és buzgón teremtenek ezen a fontos helyen. A németek örökre berendezkednek itt és az angolok, franciák, belgák sok reményét temetik el.

A tengerésztiiszt még mindig figyelemmel kíséri a repülőgép útját. Ugy látszik, mintha a pontoeska megnagyobbodna, aztán megint kisebb lesz és egészen eltűnik a felhők közt.

Nieuport irányából tompa ágyudörgést hallani. Ott még mindig hevesen folyik a harc.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1914. évi december 3-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

É v a.

Operette 3 felvonásban.

Kézde este 7/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

ARADI KÖZLÖNY

1914. évi december 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlönyre.

Az Aradi Közlöny ma Magyarország legelterjedtebb, legértelmesebb és legkedveltebb vidéki napilapja. Az Aradi Közlöny a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szallította le szövegrészének terjedelmét és ma is a régi nagyságban jelenik meg. Az Aradi Közlöny-t a közönség minden rétege olvassa, éppen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

egy hónapra 2 K. — fill.

negyedévre 6 " — "

Vidéken:

egy hónapra 2 K. 40 fill.

negyedévre 7 " — "

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára

az idén is dus tartalommal jelenik meg.

Az Aradi Közlöny díszes naptárát az

Aradi Közlöny minden negyedéves elő-

fizetője, amennyiben előfizetési hátralék-

ban nincs, — az esetben is ha az előfizetést

havonként újítja meg — ajándéku kapja.

Minden új előfizető, aki december 1-vel negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, vagy az egy negyedévre kiegészíti, ajándéku ingyen és bérmentve kapja

az Aradi Közlöny

Nagy Képes Naptárát

az 1915. évre.

NYILTÉR.*

Mann Vilmos és neje mélyen le-sújtva a sors rettentő csapása által, fájdalommal jelenti, hogy szeretett fiuk

Mann Andor,

okl. vegyész-mérnök, a 7. sz. tarackezred tart. hadnagya,

az északi harctéren küzdve, az ott szerzett súlyos betegség következtében, hazajárta 29 éves korában dicső halált halt.

Felejthetetlen halottunk hült tetemeit 1914 évi december hó 8-án d. e. 10 órakor a kisjenői izr. templomban tartandó gyászistentisztelet után helyezték örök nyugalomra a családi sírkertbe.

Édes fiunk Isten veled!

5743

Kisjenő-Erdőhegy, 1914. december 2.

Geiringer Jenőné szül. Mann Frida, Geiringer Jenő, Mann Akos, Mann Géza, Dr. Goldzieher Mártonné szül. Mann Lenke, Dr. Goldzieher Márton, Mann Jenő, testvérei, sógorai és a nagyszámú rokonság.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával. Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

* Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállalunk felelősséget.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcború egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéző. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224

A szépségápolás titka a használandó szépitő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatásu készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatásu.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

K

Áró Portorico finom K. 10. —
Áró Ceylon legfinomabb „ 20. —
Áró Aranyjáva „ 21. —
Áró Cuba Imperial „ 22. —

Szavatolok nemes fajokért Netto 5 kilogrammos zacskókban vám és portómentesen házhoz szállítva. Székküldi 5699

OCSIS LORINC
Triesti kávé exportház.

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivittel.

Luttwák József

délgyművelés és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám
(volt Spielmann ház) saját háza.

Van szerencsém a t. vevőközönség b. tudomására hozni, hogy most érkezett meg több rakomány nyírségi rózsaburgonya és kassai fejes káposzta. Dacára a most uralkodó drágaságnak, az alatti árakat ajánlom: 100 kilo prima l. r. rózsaburgonya K 9-50. 100 kilo ll. r. rózsaburgonya K 9. 100 kilo fejes káposzta K 8. Alkalmam volt ismételtén egy rakomány citromot és narancsot vásárolni. 1 láda 300-as különlegesség K 13. 1 láda 200-as prima narancs K 13. 1 darab különlegesség citrom 5-6 fillér. 1 darab különlegesség citrom kisebb 4 fillér. Ezenben ajánlom a minden héten csütörtökön reggel érkező friss **elő halak** minden faját, rakományon pedig naponta friss halak kaphatók. Továbbá 1 kilo kassai torma 50 fillér. 1 kilo l. r. makói vöröshagyma 36-40 fillér. 1 kg l. r. makói vöröshagyma 24-26 fillér. 1 kilo prima florantini maróni különlegesség 52 fillér. 1 kilo l. rendű dió 60 fillér. — Köser (Hechser) friss tormásvirslit, füstölt hús, kolbász, állandóan üzletemben. A t. vevőközönség pártfogását kérem, tisztelettel 3361 **Luttwák József.**

ad. 26968—1914.

Felhívás.

A m. kir. honvédelmi miniszter a 17875—8—1914 eln. számú leiratával elrendelte, hogy ama katonai személyekről (havidíjasok altisztek, legénységről) akik a „Veszteségi lajstromok” szerint a hadjáratban elesettek, vagy eltűntek és akiknek családja városunkban tartózkodik, a most jelzett katonai személyek özvegyeinek és árváinak a kizárólag a mozgósítottság tartama alatt őket megillető ellátási díjban való részesíthetése céljából kimutatást állítsunk ki, még pedig a már megjelent „Veszteségi lajstromok”-ban előforduló katonai egyenekről azonnal, a jövőben pedig rögtön a „Veszteségi lajstromok”-ok kézhez vétele után és a minden családról külön készítenő kimutatást a cs. és kir. hadügyminisztériumhoz, illetve a m. kir. honvédelmi miniszterhez terjesszük fel.

Felhívom a hadjáratban elesett, vagy eltűnt katonai személyeknek (havidíjasok, altisztek, legénységek) ellátási díjra igényjogosult és Aradon lakó hátramaradott özvegyeit, hogy a házasság megkötését, a gyermekek születését idején a törvényességet igazoló anyakönyvi kivonatokat, továbbá a legénységi özvegyek az esetleges

keresetképtelenségüket igazoló városi orvosi bizonyítványt is beszerelve és magukhoz véve haladéktalanul a városi katonai ügyi osztálynál (földszint 56—57. sz. ajtó) jelentkezzenek.

Arad, 1914. november hó 26-án.

Dr. Angel,
főjegyző.

Ajánlok

katonai, tábori, deák, sodrony és kárpított vaságyakat, vasmoszókát, éjjeli szekrényeket, gyermekágyat, és kocsikat, sodrony ágybetéteket, és nyugágyakat, ruganyos és kárpított madracokat, divánokat, afrik és lószőr madracokat, réz és féltéz ágyakat, réz mosdók és réz éjjeli szekrényeket. Egész háló szoba, szálloda, kávéház, kórház és intézetek berendezését, ruha állványokat, fa- és széntartókat, lábtörőket, levarott szalmazsákok, kocsik ülés, rézkarniok, szoba klozet és bidet, vasútház, egy berakott sparhet, homok hordó mézárós és hentes kis stráfkocsi, és kézi kocsi.

Gara Károlynál

József főherceg-ut 11. szám, Karolina-utca sarkán lévő butik üzletben. 5237

„Bérbe adatik”

méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában a színházzal szemközt, az Atzél Péter-utca nyíló egy tágas díszes előkelő

üzlethelyiség

mellék helyiségeivel együtt; továbbá bérbe adatik a Zrínyi-utca nyíló még két szép üzlethelyiség. A helyiségek központi fűtéssel vannak felszerelve. Értekezhetni alólírott házigondnokkal 5701

Bódy Bódog.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál-karaktár Andrassy tér 5. Telefon 651.**

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermekkocsik
nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmü- és játéktáru üzletében 1891

Arad, Szabadság-tér 21.

27604—1914.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszter érteíti a városi közönséget, hogy Badacsonyan, Beregszászban, Dicsőszentmártonban, Miskolcon, Pécsen és Sátoraljaújhegyen épült közpinczék már elkészültek és rendeltetésükre adták.

Amidőn erre a közönség figyelmét felhívjuk, egyúttal értesítjük, hogy a m. kir. állami közpinczék szervezeti szabályai a hivatalos órák a att a városi levéltárban bárki által megtekinthetők.

Arad, 1914. november 27.

A városi tanács.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat **vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések** szolid és erős kivitelben. **Sodrony-ágybetétek** vas- és fakerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség: Aulich L.-utca 14. Üzlethelyiség: Zrínyi-utca.

Gyári telefon 423.

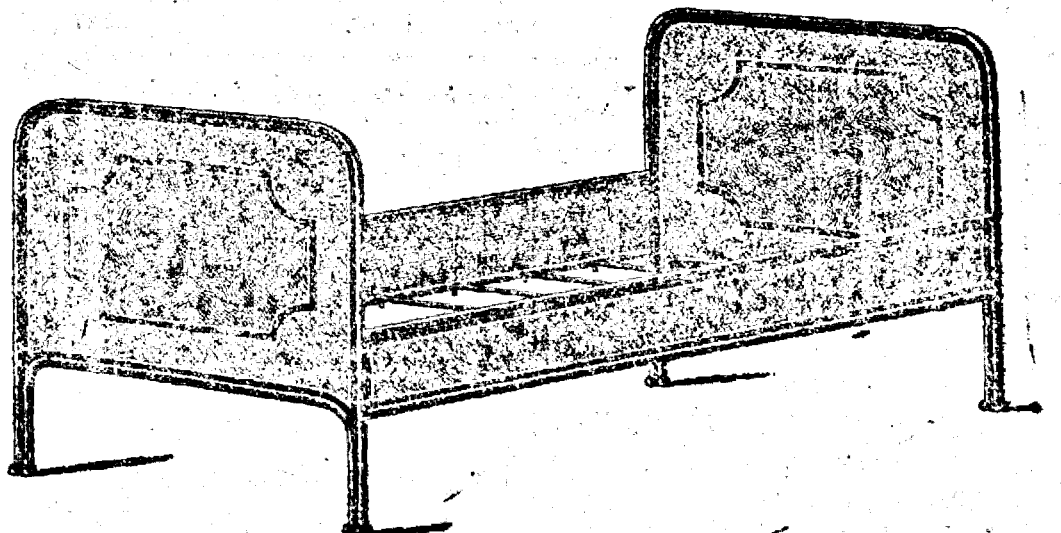
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel: 5697

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben.

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetést szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ELLÁTÁS.

Intelligens család
4—5 kényesebb igényű urt embert ebéd, vacsorára abnormensnek elvállal. Cím a kiadóhivatalban. 5733

ALKALMAZÁST KERES.

Masszírozást,
pedikűrözést és felfürdőt urt házánál elvállalok. Papp Jánosné, Varjassy Lajos utca 51. 5748

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyes
rőfős, rövidarú segédet keres Wohlberg Lpót, Arad. Előnyben részesülnek, kik a német és román nyelvet bírják. 5745

Egy
szorgalmas, 18—20 éves kereskedősegéd a fűszer szakmából, német nyelvismerettel azonnali belépésre kerestetik. A látni látok Hackel Gyula és Társa céghez, Ujaradra intézendők. 5739

KIADÓ LAKÁS.

Belvároshoz
közel eső ház u. ca. 51a. számú magánháza k. rt. 3 szoba, konyha és mellékhelyiséggel, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5438

Egy 3 szoba,
konyha és mellékhelyiségekkel álló lakás azonnal kiadó Bótvös-utca 17. 5732

2 szobás garzon lakás
csinosan bútorozva, villanyvilágítással, azonnal kiadó József főtereg-ut 18. szám alatt (a város háza mellett.) 5728

INGATLAN.

Eladó magánház,
melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5769

ÜZLETEK.

Jófogalmu
vegyeskereskedés, italmérés és trafikengedéllyel, betegség miatt azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5785

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy jóállapotban
levő sötétzsinű női kabátot, közep. termetre, keresek. Cím a kiadóhivatalban. 5746

Vessék

uraktól levett férfi ruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieier Ignátz, Szent-Pál-u. 12. 4699

Náder Gyula és Fia

késműves és villanyszerelési üzlete Weitzer János u. 11. Mindennemű javítások és felszerelések, hajnyíró-gépek és borotvák készítésére legpontosabban eszközökkel. 5667

500 pár

egész finom box és chewró fűzős és gombos magas női cipő páronként 9, 10, 11 és 12 korona. Cipő Töze Arad, Apollo mosi n.e. lett. 5161

Burgonya,

kittűnő ízű, kisebb nagyobb mennyiségben, házhoz szállítva kapható Niederhauser Gyula gazdasága Arad, postafiók 168. 5260

Mintegy három waggon

részéna eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Nyácz-Krácsun, Almás-egres, u. p. Magyarád. 5672

Hópehely és rózsaburgonya
előrendű nyírségi homoki, olc-ón házhoz szállítva kapható Rubinstein szállítónál, Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5677

Zöldség!

Saját termései petrezselyem, sárga répa, carotta, pastinak, zeller, fekete gyökér, nemkülönböztetve fejes káposzta, karfiol, bimbós kel, vörös káposzta, kelkáposzta, téli retek, vörös cékla répa, vöröshagyma, foghagyma, s. b. konyhakerti termékek, kizárólag I. minőségűek, előnyösen beszerezhetők szatmari S. abó István fái kőla és kertészeteiben Pankota. Kérjen előny-árlapot. 5627

Hentesek, mészárosok és szalámigyárosok figyelmébe

BELEKET,

mindennemű sózott és szárított sertés és marhahusokat nagyban és kicsinyben ajánlok.

Klein Gábor
bélkereskedő 5631

Arad, Boczkó-utca 11. szám.

Nyírségi

káposzta

és kincstári

pózsaburgonya

métermázsánként és waggontételeként kapható:

Erényi és Kalmár,
Asztalos S.- és
Chorin Áron utca
sarok. Telefon 1025

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos esengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

28800—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Beügyminiszter 8076 res. számú rendelete értelmében felhívom mindazokat, a kiknek talált, vagy egyes katonáktól beszerzett katonai ruházati és felszerelési cikkeket azymind katonai ruhák, takarók, látszővek, kerék-

pár, sz. szám, edény, löszerszármok, nyergek, kézi lölegyek, kardok, löszerek, tüzéségi lövedékek hüvelyei, stb. birtokában vannak, hogy azokat, ezen hirdetmény közlésétől számított 48 óra alatt hivatalomhoz, vagy a cs. és kir. katonai állomásparancsnoksághoz (Arad vár) szolgáltatassák be. A fentebb felsorolt katonai felszerelési tárgyak be nem szolgáltatása az 1878. évi V. t. c. 365 §-a és a köz. vétséget állapítja meg és mindazok, kiknek birtokában ily cikkeket találtnak, ugyan ezen törvénytörvényszaksz alapján szigorúan büntetve lesznek.

Arad, 1914. november 27.

Greén

főkapitány.

Ha az egészségére

súlyt helyez, akkor esak a

„Hamumentes“

egészségi szivarkahűvelőt használja.
Kapható:

Jámbor Antal

papir- és írószerüzletében Arad,
Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefon szám 1022. 1331

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azszal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhettünk ha kezünk, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknak, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.